

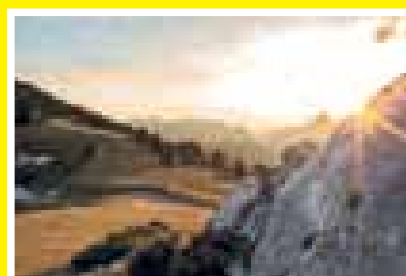

**Ročník 3 / číslo 6
červen 2014**

30,- Kč / 1,50 €
nebo výhodné předplatné

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD

Z obsahu:

*Katalánsko
očíma Krušnohorce
Čtěte na str. 3*

*Rozhovor s kardinálem
Dominikem Dukou
Čtěte na str. 12*

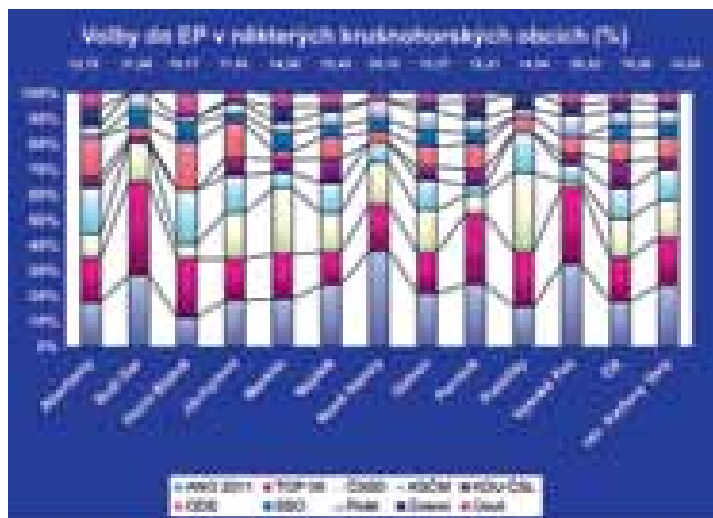

*Putování
s páterem Hahnem
Čtěte na str. 24*

Červen – měsíc mláďat

Jak jsme se opět vzdálili Evropě

Čísla nad sloupci znázorňují volební účast (v %)

Vážení čtenáři, vybudování moderního skiareálu na Plešivci, rekonstrukce rozhledny na Klínovci, výstavba nové hasičské zbrojnice v Božím Daru, zřízení cyklostezky z Abertamu do Perninku nebo z Horního Žďaru do Jáchymova, obnovení kapličky na Mílově či právě probíhající zpřístupňování dolu Mauritius na Hřebečném – to je jen velmi malá část seznamu akcí z poslední doby, které byly z větší části financovány z dotací z Evropské unie a díky nimž se dále zvýšila turistická atraktivita našeho okolí a posílila místní infrastruktura. Bez ev-

ropských peněz, které do našeho regionu proudí díky letos již desetiletému členství České republiky v Evropské unii, by tyto stavby a zařízení nevznikly.

Dotace jsou však jen špičkou ledovce evropské politiky, o jejímž dalším směřování mohli občané osmadvacitky rozhodovat ve volbách do Evropského parlamentu, jež se po celé EU uskutečnily koncem května. Mohli, jenže Češi tak na rozdíl od většiny zavedených evropských demokracií neučinili. Čeští voliči se spolu se Slováky ocitli na špičce žebříčku nezájmu o eurovolby, přičemž v Karlovarském kraji byla

dokonce nejnižší volební účast ze všech regionů ČR – pouhých 14 procent oproti i tak velmi slabým 18 procentům celorepublikovým (v celé Evropě to bylo 43 procent).

Rozebírat volební výsledky tak ani nemá velký smysl, protože těch pár procent odevzdaných hlasů představuje jen mizivý zlomek populace. Ostatně velké posuny oproti předchozím volbám, snad s výjimkou poklesu preferencí euroskeptické ODS a KSČM, nenastaly. Důležitější je otázka, proč na volby tolik lidí rezignovalo. Jistě, Brusel je daleko, evropské poslance skoro nikdo nezná, většina lidí ani neví, o čem vlastně rozhodují, a rohlíky kvůli jejich hlasování levnější nebudou. Běžný nevolič si tak na základě populistických proklamací některých politiků spojuje činnost unie jen s mírou zakřivení banánů nebo unifikovanými žárovkami.

Jenže jsou tady mnohem důležitější důvody, proč se o dění v EU aktivně zajímat, a nejsou to jen ty dotace, které odtud i v příštím období máme šanci získat. Stačí se jen podívat na současné znepokojivé události na východ od slovenských hranic. Ukrajina není tak daleko, abychom se mohli chlácholit, že se nás tamější situace netýká. Ve východním bloku jsme už jednou byli, a stačilo to jednou pro vždy.

Vaše redakční rada

P. S. Červnové číslo Luftu jsme pro vás připravili v zatím rekordním rozsahu 36 stran, a to na kvalitnějším papíře než doposud. Přejeme vám příjemné čtení.

Z obsahu / Aus dem Inhalt

Téma: Nacionalismus na vlastní kůži Thema: Nationalismus am eigenen Leib.....	3
Aktuality: Krušné hory mají první dvě národní kulturní památky Aktualität: Das Erzgebirge hat die ersten zwei Nationalkulturdenkmale.....	7
Ze společnosti a kultury: Zajímavé kulturní a sportovní akce v regionu Kultur und Gesellschaft: Interessante Kultur- und Sportveranstaltungen in der Region.....	8
Ze společnosti a kultury: Unikátní předmět v nové expozici zámku v Ostrově Kultur und Gesellschaft: Einzigartiger Gegenstand in der neuen Ausstellung im Schloss in Ostrov.....	9
Ze společnosti a kultury: Sen o smíření: někdy se přece jen malé záznaky dějí Kultur und Gesellschaft: Traum über die Versöhnung: Manchmal geschehen doch kleine Wunder.....	10
Rozhovor: s kardinálem Dominikem Dukou, arcibiskupem pražským Gespräch: mit dem Kardinal Dominik Duka, dem Prager Erzbischof.....	12
Hory a lidé: Kdo byl Karel Viktor rytíř von Hansgirk Gebirge und Leute: Wer war Carl Victor Ritter von Hansgirk.....	14
Hory a lidé: Před 80 lety dotlouklo srdce Marie Curie-Sklodowské Gebirge und Leute: Vor 80 Jahren starb Marie Curie-Sklodowska.....	15
Ze společnosti a kultury: Novou lázeňskou sezónu v Jáchymově pokropil déšť Kultur und Gesellschaft: Die neue Kursaison in Jáchymov machte der Regen nass.....	16

Ze společnosti a kultury: Noc kostelů v Rudném Kultur und Gesellschaft: Die Nacht der Kirchen in Rudné.....	17
Historie: Továrna A. Meisl's Erben v Perninku Geschichte: Die Fabrik A. Meisl's Erben in Pernink.....	18
Sport: Slavnostní otevření cyklotrasy Stoneman Miriquidi Sport: Feierliche Eröffnung der Radstrecke Stoneman Miriquidi.....	21
Tip na výlet: Naučná stezka Děti dětem v Nejdce a kaple v Suché Ausflugstipp: Der Lehrpfad von Kinder für Kinder in Nejde und die Kapelle in Suchá.....	22
Ze společnosti a kultury: Putování s páterem Hahnem Kultur und Gesellschaft: Spaziergang mit Pater Hahn.....	24
Historie: Chaloupky – dříve živá obec, nyní oáza klidu Geschichte: Chaloupky – früher eine lebende Gemeinde, jetzt eine Oase der Ruhe.....	26
Aktualita: Lesníci z celého Německa hledali inspiraci v Krušných horách Aktualität: Die Förster aus ganz Deutschland suchten Inspiration im Erzgebirge.....	28
Aktualita: Oslavy Dne dětí v Horní Blatné a na Božím Daru Aktualität: Kindertagsfeiern in Horní Blatná und Boží Dar.....	30
Recept měsíce: Sýr „Trakal“ Rezept des Monats: Schib(b)öcker-Käse.....	31
Zaručené počasí: Příroda ví, co dělá Das Wetter: Die Natur weiß, was sie tut.....	32

**Ročník 3 / číslo 6
ČERVEN 2014**

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD

Registrace MK ČR E 20467

Vydavatel KRUŠNOHORSKÝ

LUFT, o.p.s.

IČ 29160154

Ředitel Jiří Kupilík

Sídlo - Adresa redakce

Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Kontakt tel: 602 415 187

E-mail herzgebirgsluft@seznam.cz

www.krusnohorskyluft.cz

Bankovní účet 253184266 / 0300

IBAN: CZ53 0300 0000 0002 5318 4266

BIC: CEKOCZPP

Cena výtisku 30 Kč/ks

Předplatné pololetní

V místě distributora 150 Kč/6 ks

Poštou na doruč. adresu 300 Kč/6 ks

Do zahraničí poštou: 18 EUR/6 ks

Inzerce cena podle velikosti

a opakování tisku po dohodě

s vydavatelem 602 415 187

E-mail: herzgebirgsluft@seznam.cz

Redakční rada

Jiří Kupilík, Lenka Löfflerová,

Michal Urban, Pavel Andrš,

Karel Picura, Ulrich Möckel,

Eva Skalníková, Václav Kupilík,

Petr Mikšíček, Hanuš Hron

Foto na titulní stránce:

Eva Skalníková

Logo Lenka Michaluková

Kulturní programy Jana Picurová

E-mail: picu.japicu@gmail.com

Sportovní programy

Eva Hejtmánková

E-mail: hejtmankova.eva@seznam.cz

Distributoři

Potůčky – Lenka Štrauchová

Horní Blatná – Eva Chlumská; U Gity

Pernink – U Patrika, Květinářství

Pernink – benzinová pumpa

Abertamy – Lenka Löfflerová; U Březiny

Abertamy – Maso Zacharda

Boží Dar – Jitka Peřina; Konzum Čáda

Pstruží – Anna Heranová

Merklin – Hedvika Roznerová

Nové Hamry – hotel Schwarz, Infocentrum

Vysoká Pec – Iva Hüttnerová

Nejdek – Alena Veselá, lékárna

Nejdek – Trafika, Hotel Anna

Tisová – Kukačka

Myslivci aj. – Ivana Pečimúthová

Lesná – Mgr. Dana Waldsteinová

K. Vary, Krymská-cestovka – Z.Štréblová

K. Vary, Krajská knihovna – infocentrum

Ostrov, Dům kultury – Infocentrum

Další distributoři jsou vítáni!

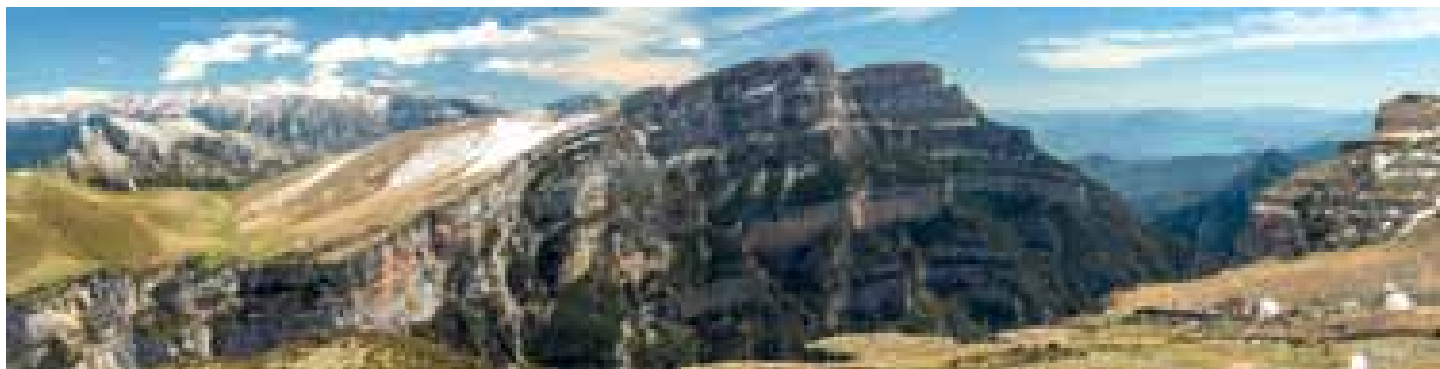
Prodej – Infocentra v obcích

Náklad 900 kusů

Uzávěrka příspěvků do příštího

vydání měsíčníku je 2. 7. 2014.

Nacionalismus na vlastní kůži

Vrchol naší cesty – kaňon Anisclo

V současné době začíná v Evropě, na jejím východním, ale také západním okraji, ožít démon nacionalismu. Turbulentní vývoj na Ukrajině samozřejmě zastínil všechny pokusy o civilizované prosazení kulturní, národní či ekonomické autonomie. Zdá se však, že praktiky divokého východu se zatím na západní okraj Evropy nepřesunují. Proto lze s „klidným“ napětím čekat na výsledky referend v Katalánsku a také ve Walesu.

Letos v dubnu se mi poštětilo na měsíc opustit rodnou hroudu a odcestovat za krásami Pyreneji do Španělska. Ačkoliv jsme

chtěli trávit čas hlavně v přírodě, okolnosti tomu párkrát zabránily a my jsme zjistili, že jsme vlastně do žádného Španělska nedorazili. Pro nepřipraveného pocestného, jehož zajímá spíše příroda, to bylo překvapivé a postupně i nepříjemné. Pokusím se proto na základě našeho putování popsat konkrétní projevy nacionalismu v 21. století, jenž je potomkem devastáčních hnutí o odtržení územních celků, která tolik ovlivnila vývoj v bývalém Československu a nyní na Ukrajině. Autonomní specifika se však zároveň stávají dobrým důvodem a cílem pro turistiku. Kromě přírody, již je nacionální boj šumafuk, tak můžete sledovat pro-

jevy (domnělého) útlatu a obrany zdejšího obyvatelstva. O zábavu a přemýšlení tak máte postaráno.

Katalánsko je pro člověka neznalého pouhým krajem (administrativní částí Španělska). Svoji kulturou a životním stylem dobře ilustruje život v okolí Středozevního moře. Na vlastní kůži prožijete dobrodruží i negativa siesty, stejně tak si pochutnáte na kulinářských specialitách, které jsou s touto oblastí spojeny. Jenomže: nejste ve Španělsku. Podle řeči to nepoznáte. Katalánština je z 80 procent stejná s kastilštinou, oficiálním jazykem Španělska. Na všudypřítomných dvojjazyčných cedulích můžete hledat rozdíly v psaní

a opravdu se jedná jen o pár písmenek.

Už v Olotu, kam jsme z Barcelony dojeli za dvě hodiny, nám ukázal nacionalismus své diplomatické minimum. Na každém balkóně, na plotech a věžích vlají jiné vlajky, než jsme čekali. Nikde nepoužívají internetovou doménu .es, ale místo toho .cat. Proto jsem nemohl najít žádné informace o místech, kam jsme chtěli jet, a nemohl jsem najít dopravní spoje na španělských stránkách. Také těch pár málo slovíček, která jsme se naučili ve španělštině, jsme nemohli moc použít. Hned první večer v místním baru nám doporučili, abychom neříkali Gracias, ale Merci a také Buenas noches vyměnili za Buena nita. Pivo ovšem měli dobré, takže to bylo jinak ok.

První týden nás překvapil obrovský počet nápisů Generalitat de Catalunya. Je to jako byste měli na každém autobuse, vlaku, stanici, dopravní značce, mapě a vlastně veškeré veřejné infrastruktuře nápis: Tento autobusový spoj pro vás zajistil Karlovarský kraj. V tu chvíli jsem si vzpomněl, jak když jsem jednou jel autobusem z Prahy do Sadské, na mne z tří obrazovek shlížel dobrotivý hejtman David Rath a každých deset minut mne ujišťoval o své péči pro jeho kraj a obyvatele.

Po prvním týdnu nám došlo, že jsme v jiné zemi, než jsme mysleli. V malé vesničce Tuixent v národním parku Cadi jsme si všimli, že všichni lidé večer místo diskusí mezi sebou koukají na jediný televizní kanál – Catalá 1. Z mého pohledu trochu poloamatérský sled zpravodajství z Katalánska, kata-

Nádherne pohoří Cadi-Moixero

S domorodcem v Olotu

lánské generality, která všechno platí, proautonomních politických elit. Stále se tam střídaly asi tři tváře. Další reportáže byly z katalánských škol. O Španělsku ani slovo a o celém širém světě jen pár slov. O Ukrajině, v té době měsíc po anexi Krymu, ani slovo. Proč?

Katalánci se zajímají jen sami o sebe

Na první pohled nezávislého cestovatelé jsou Katalánci do sebe zahledění, ublížení jájinci. V devět večer každý den běží v této televizi pořad, jenž vypadá jako Milionář, a jediné, o co v něm jde, je znalost katalánského psaného jazyka. Staří i mladí si lámou hlavu nad pravopisem své řeči. Moderátor je tak osobou, jež učí všechny lidi u obrazovky jazyk, který je osou národní specifičnosti Katalánců.

Od půl jedenácté, v době, kdy většina chlapů v baru má už druhou láhev vína, dávají pořad, v němž malé katalánské děti odpovídají na dotazy typu: Co pro tebe znamená domov? Vlast? Rodina? Jazyk? Bezpečí? Obět? Sebedůvěra... Všichni na děti zírají jako na budoucí polobohy, kteří pro Katalánci vybojují svobodu.

V té chvíli jsem si říkal, že Katalánci si neuvědomují, jak hlou-

pě působí na návštěvníky. Vrchol tomu dodala pracovnice infocentra v La Seu de Urgell, jež mi řekla, že mapu Španělska nemá, jen katalánskou. Hlavní propagační mapa Katalánska je vyhotovena tak, jak známe mapy u nás z doby komunismu: tedy místo sousedních států je pouze bílé nic. Tato nicota se

projevuje v celkové ignoraci dalších španělských regionů. Na náš dotaz, kdy jede autobus do nedalekého El Pont del Suert na hranicích s Aragonskem, nám paní odvětila, že neví, protože je to na hranicích a tam nejspíš autobusy nejezdí. Snažil jsem si představit, že by mezi Božím Darem a Loučnou pod

Klínovcem nejezdil žádný spoj, a přišlo mi to pro turistu dost nepohodlné a nepochopitelné. Měli jsme se vrátit do Lleidy a odtud odjet do centra Aragonska – Huescy a dále do Ainsá. Jako bychom museli z Božího Daru odjet do Karlových Varů, z nich do Chomutova a pak zpátky do Loučné.

Abych ale přihodil i na stranu nesporných katalánských kvalit a hodnot. Všichni se k nám chovali velmi sympaticky a chápali, že nerozumíme ani slovo. Oni zase neumí vůbec anglicky. Po ekonomické stránce jsou tahouny Španělska. Se sedmi a půl milionu obyvatel produkují 20 % španělského HDP při 7 % rozlohy a 15 % obyvatelstva celého Španělska. Je zřejmé, že Katalánsko je ekonomickým lídrem a ze svého platí chudší regiony Španělska. Na území Katalánska naleznete vše charakteristické pro samotné Španělsko. Je to tedy takové malé, koncentrované a bohaté Španělsko.

Další atributem katalánské odtážitosti je krvavá zkušenost s vládnoucí španělskou dynastií Kastilců, kteří potrestali Katalánci za tři staletí dlouhé snahy po odtržení v roce 1764 zrušením katalánštiny jako vyučovacího jazyka na školách. Viděno tímto prizmatem, člo-

Nezbytná vlajka nad Esterri d'Àneu

Hlavní obchodní zóna v městečku Baga

věk může cítit jistou satisfakci při večerních rozhovorech s dětmi, jež mluví katalánsky.

Zásadní dopad na katalánskou kulturu a jazyk měla španělská občanská válka v letech 1936–1939 a po ní bezprostředně ustavená diktatura. Válku vyhrává kastilský nacionalista generál Franco. Za diktatury generála Franca se setkáváme s velmi brutálním potlačováním veškerých snah o prosazování katalánské, baskické či galicijské identity. Používání katalánského jazyka na veřejnosti bylo v prvních letech diktatury dokonce trestáno smrtí.

Teprve po pádu Franca v roce 1975 dochází k obnovení katalánské autonomie a katalánský jazyk se opět stává úředním a vyučovacím jazykem. V roce 1978 vzniká španělská ústava se silnými decen-

tralistickými sklony, které jsou výsledkem snahy uspokojit jednotlivá separatistická hnutí.

Katalánská politika a nátura

O velikonočním týdnem se Pyreneje zcela zaplní návštěvníky z celého Španělska. Ještě v Katalánsku jsme potkali španělského učitele tělocviku z Madridu, jenž v rámci učitelské rotace, tedy záskoků, učil v Esterri d'Aneu. Mluvil perfektně anglicky, a tak jsme si konečně s někým mohli na téma katalánského nacionalismu popovídat. Shrnuto podtrženo Alexandrovi se zdá neustálá touha po samostatnosti jako bláhová a nepřátelská k ostatním Španělům. Přestože si obě strany jsou jazykově blízké ještě více než Rusové a Ukrajinci. Ovšem respektuje jejich touhu po autonomii. O politice se s nimi raději nebaví.

O dva dny později jsme potkali skupinu skialpinistů v turistické chatě u jezera St. Maurici. To byli již Katalánci a po mém dotazu: „Co se stane po referendu v listopadu?“ se rozhostilo trapné ticho. Poté někdo utrousil: „Jděte už do pr... s tou politikou.“ Politika dnes lidi v Katalánsku spíše rozděluje, obávají se, kam se vyvinou stále se zvyšující snahy po samostatnosti. Jeden kluk si nás vzal stranou a vyprávěl

nám, co si myslí, že se stane po referendu. Prý nic, katalánská politická elita si každý druhý rok testuje nálady obyvatelstva a zjišťuje, co lidé vlastně chtějí. Jen se o problematiku samostatného státu zajímá čím dál více lidí. Čelní političti představitelé podle něj nenaleznou odvahu vystoupit ze svazu Španělska. Jak ale ovlivní Kataláncé referendum ve Walesu a aktuální dění na Ukrajině?

Podobné referendum proběhlo už v roce 2009. Tehdy účast dosáhla jen 30 %, z toho 94 % občanů se vyslovilo pozitivně. V roce 2012 veřejné průzkumy ukazovaly vůli po odtržení od Španělska 46 až 51 procent ze 7,5 milionu obyvatel Katalánska. Tentýž rok se s nevidanou silou touha po vlastním státě projevila znovu, když do ulic katalánských měst vyšel více než milion lidí. „Tak masivní vyjádření vůle lidu už nelze ignorovat. Katalánsko potřebuje vlastní stát,“ komentoval demonstrace katalánský prezident a šéf autonomní vlády Artur Mas.

Zdá se, že propracovaná národní či spíše kulturní propaganda slaví úspěch svojí „plíživou“ podobou, která tak ostře kontrastuje s bleskovým vývojem na Ukrajině. Bohatství Katalánska umožňuje financovat kulturní politiku směřující neomylně k nezávislosti. Neomylně?

V sedle nad městem Espot

Aragonské Pyreneje jsou nejkrásnější

FC Barcelona na špalku nacionalismu

Každý má svoji slabou stránku a mají ji i Katalánci. Je jí fotbal. Jedním z hlavních důvodů, proč se Katalánsko neodtrhne od Španělska, je podle místních fakt, že by slavná FC Barcelona neměla s kým hrát fotbal. V Katalánsku se nenachází žádný další velký fotbalový klub, jenž by mohl Barče konkurovat. Španělské kluby už dopředu odmítly vzít do své soutěže FC Barcelona ze svobodného Katalánska a totéž tvrdí i francouzské kluby. Katalánská fotbalová modla se tak stává důležitým háčkem v celém vývoji. Bude zajímavé sledovat, co Katalánci obětují: srdeční fotbal, nebo po staletí vytouženou svobodu?

Druhým háčkem je okolnost ekonomická, a to ta, že by Katalánsko vypadlo z Evropské unie, čímž by vznikl problém s vyúčtováním investic do této země skrze evropské dotace. Zjevně ovšem i tuto okolnost katalánská politická elita započítala do svých únosných rizik a například v pobřežním letovisku Calella visí obrovské billboardy s nápisem: Katalánsko – přivítejte novou zemi Evropské unie.

Posledním střípkem do mozaiky byl náš týdenní pobyt v Aragonsku, tedy v čistokrevném Španělsku. Na první pohled města a venkov vypadala trochu chuději, ale nijak výrazně. Turistická centra Pyrenejí zde byla naopak ještě lépe

zařizována. Čeho jsme si ale na první pohled všimli, byl jakýsi klid a věnování se jiným tématům ve veřejném prostoru. Žádné vlajky, důraz na ryze regionální patriotismus, lokální gastronomické slavnosti bez stánků politických propagandistů. Ve zdejším rádiu Huesca jsme slyšeli nářky na nacionální „všeštění“ Katalánců a dokonce výsměch směrem k sousedům na východě. Zatímco v Katalánsku jsme viděli na spoustě zdí nápis Viva la Catalunya, tak v aragonském rádiu si moderátoři toto heslo vkládali do písni s nepříjemným ječivým refrénem a všichni ve studiu se tomu náramně smáli. Obdobnou reakci, ovšem z druhé strany, jsme

zaznamenali v kempu v Calella v době, kdy Atletico Madrid vyřadilo z Ligy mistrů FC Barcelonu a schylovalo se k souboji Real Madrid vs. FC Bayern Mnichov. Zdejší hospodský a jeho asi pět kumpánů se pokaždé smálo, když hráči Realu hráli s míčem a bujaře oslavovali každý útok Bayernu. Musel jsem nad tímto chováním kroutit hlavou, přišlo mi to tolik trapné... Vždyť jsou to nejlepší kluby na světě... Zajímalo by mne, jestli se hospodský díval na finále Ligy mistrů, kde se potkaly dva madridské kluby.

Myslím, že Španělsko má před sebou velmi dramatický podzim a Katalánci se zřejmě budou mu-

set rozhodnout, nakolik jsou jejich snahy dětským kňouráním a odmítáním a nakolik se jedná o racionální a pozitivní snahu, před níž bude muset ustoupit i slavná FC Barcelona. Každopádně v Evropě máme příklady lídrů, kteří zjevně doplácují na chudší regiony a stavějí na tom svoji osobitost, politickou sílu a díky tomu i uplatňují největší slovo v Evropské unii. Katalánsko místo toho, aby se stalo tahounem Španělska a věnovalo své zkušenosti slabším regionům, tak svoji sílu schovává jen pro sebe. Co by se asi stalo, kdyby nejsilnější ekonomické regiony Evropy chtěly vyhlásit samostatnost?

text a foto Petr Mikšíček

Horské městečko Comprodón

Krušné hory mají první dvě národní kulturní památky

Královská mincovna v Jáchymově (foto Lubomír Zeman)

Královská mincovna v Jáchymově a důl Mauritius na Hřebečné získaly jako vůbec první kulturní památky na území Krušných hor nejvyšší možný památkový status. O jejich povýšení na úroveň národních kulturních památek rozhodla vláda České republiky na svém zasedání, které se konalo 28. května.

Jak uvedla vláda v charakteristice nových národních kulturních památek, bývalá královská min-

covna je významným dokladem jáchymovského mincovnictví, které v 16. a 17. století sehrálo mimořádnou úlohu při zavádění hrubých stříbrných mincí (tolarů) ve střední Evropě. Budova mincovny byla postavena v letech 1534–1536 a i přes četné následné stavební úpravy si až do současnosti zachovala svoji původní podobu. Z tehdejšího technického zařízení se dodnes dochovaly mohutný dýmník a dvouprostorová kovářská pec.

Důl Mauritius na Hřebečné je jednou z nejzachovalejších důlních lokalit na české straně Krušných hor, v oblasti, která byla od první poloviny 16. století evropsky významným centrem těžby cínu. Představuje důlní dílo dokládající těžbu cínových rud od 16. do poloviny 20. století. Část historických dobývek přitom nebyla přetěžena během mladší etapy důlních prací, a vykazuje tak autentické rysy odpovídající báňským technikám 16. a 17. století. V rozsáhlých úsecích jsou v dolu například zachovány profily chodeb ražených železákem a mlátkem, na některých místech jsou i stopy po dobývání metodou tzv. sázení ohněm. Za národní kulturní památku byly prohlášeny jak pozemky s pozůstatky povrchové důlní činnosti, tak i historické podzemí dolu.

Na území Karlovarského kraje prohlásila vláda za národní kulturní památku ještě Dlouhou stoku – umělý vodní kanál z let 1531–1536, jímž byla přiváděna voda a plavilo se dřevo z okolí Kladské ve Slavkovském lese k cínovým dolům u Krásna a Horního Slav-

Ručně ražená část štol Kryštof v dolu Mauritius na Hřebečné (foto Jan Albrecht)

kova na vzdálenost téměř 25 km. Dlouhá stoka s napájecími rybníky Kladským a Novým se řadí mezi nejvýznamnější evropská technická díla tohoto typu. Za národní kulturní památku byl ve Slavkovském lese prohlášen už v roce 2008 také cínový důl Jeroným poblíž zaniklého Města Čistá, zpřístupňovaný již řadu let pro veřejnost.

Michal Urban

Začaly práce na zpřístupnění dolu Mauritius

Zpřístupňování dolu Mauritius začalo (foto Norbert Weber)

V pátek 9. května bylo po téměř čtyřiceti letech opět odkryto ústí jámy cínového dolu Mauritius na Hřebečné. Po předchozích nezbytných stavebních přípravách tím odstar-

tovaly práce na jeho zpřístupnění pro veřejnost. Část atraktivního podzemí dolu, který byl založen v roce 1545 a byl v provozu až do roku 1944, si návštěvníci budou moci poprvé

prohlédnout na podzim letošního roku.

Město Abertamy, které je vlastníkem dolu Mauritius, hodlá pro veřejnost zpřístupnit štolu Kryštof, jež tvoří jedno ze svrchních pater dolu. Štola je dlouhá 262 metrů a na svém konci ústí do obrovské podzemní komory o délce 65 m, šířce 4–9 m a výšce 15–25 m. Komora, vzniklá odtěžením rudní žíly s vysokým obsahem cínovce, bude hlavním turistickým lákadlem prohlídkové části dolu. V přístupové štolu Kryštof se navíc návštěvníci budou moci seznámit s různými technikami ražby používanými od 16. do 18. století. Do štol se bude vcházet schodištěm umístěným ve svrchní části jámy Mauritius.

Důl Mauritius byl jedním z největších cínových dolů v české části Krušných hor, cínové rudy

se v něm dobývaly z hloubky až 220 metrů. V současnosti představuje důležitou součást nominační dokumentace ke společné česko-německé žádosti o zápis Hornické kulturní krajiny Erzgebirge/Krušnohoří na Seznam světového dědictví UNESCO.

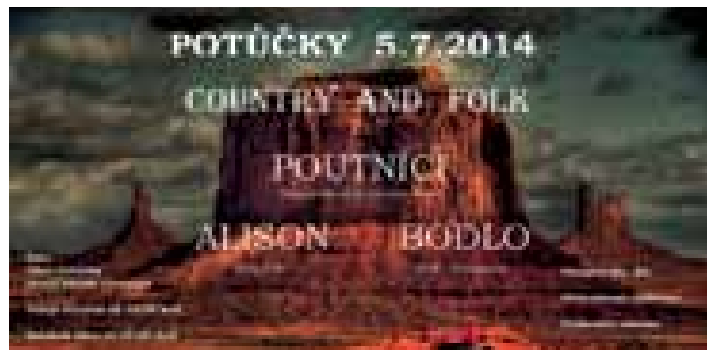
Zpřístupnění dolu Mauritius je součástí přeshraničního projektu „Rozšíření naučné stezky Reiche Zeche a zpřístupnění štol Kryštof v důlním komplexu Mauritius v Abertamech/Hřebečné“. Město Abertamy na něm spolupracuje s Technickou univerzitou – Bergakademie Freiberg a hornickým spolkem Himmelfahrt Fundgrube Freiberg/Sachsen. Projekt je z velké části financován z programu Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou.

Michal Urban

Doporučujeme kulturní, společenské a sportovní akce

Kulturní akce

- 14. 6. - Nejdecká pouť (náměstí Karla IV., Nejdek; 10:00–17:00)
- 19. 6. - WITTE Den dětí – Technika letí (WITTE Automotive, Nejdek; 8:00–14:00)
- 21. 6. - Abertamy Fest (areál Technických služeb, Abertamy; 15:00)
- 21. 6. - Svatojánská slavnost (zahradu Waldorfské ZŠ Wlaštovka; 17:00)
- 24. 6. - Taneční odpoledne SPCCH (hotel Modrá hvězda, Horní Blatná; 14:00–18:00)
- 4.–6. 7. - Abertamská pouť (areál Technických služeb, náměstí)
- 4.–12. 7. - Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary
- 11. 7. - Den pro Ostrov (Staré náměstí, 11:00 – slavnostní zahájení, 12:00–17:00 – Den otevřených dveří v nově zrekonstruovaném zámku, 15:00 – koncert Maxim Turbulenc, 20:30 koncert Anety Langerové)

Výstavy

- 15. 6. – 26. 6. - Bambusový labyrint (Interaktivní galerie Becherova vila; vernisáž 17:00)
- 20. 6. – 28. 9. - Stříbrná horečka – Volání hor (Muzeum Královská mincovna Jáchymov)
- 26. 6. – 24. 8. - Jitka Kůsová – Kresby, objekty (letohrádek Ostrov, vernisáž 17:00)
- 24. 6. – 24. 8. - Obhajoba pastelky Marie Brožové (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov; vernisáž 17:00)
- 26. 6. – 28. 9. - Mladí lvi v kleci – Tvorba německých autorů žijících v Čechách (1918–1938) (letohrádek Ostrov, vernisáž 17:00)
- 02. 7. – 28. 9. - Olbram Zoubek: Sochy (Muzeum Karlovy Vary; vernisáž 17:00)
- 03. 7. – 3. 8. - Film poster is not dead (letohrádek Ostrov; vernisáž 17:00)
- 03. 7. – 7. 9. - Reklama a děti (Muzeum Nejdek; vernisáž 17:00)
- 05. 7. – 31. 8. - Karlovy Vary ve filmu (Interaktivní galerie Becherova vila; vernisáž 17:00)
- 05. 7. – 31. 8. - Jaroslav Róna – Srdce temnoty (Galerie umění, Karlovy Vary; vernisáž 17:00)
- do 22. 6. - Skrytá krása minerálů (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov – viz str. 33)
- do 29. 6. - Sladký život čokolády (Muzeum Nejdek)
- do 29. 6. - Obrázky Ivy Hüttnerové (Muzeum Karlovy Vary)
- do 30. 6. - Život v Sydney (Fotogalerie Zelená sedma, Nejdek, Galerie @, Nejdek)
- do 31. 8. - První světová válka (zámek Sokolov, 1. patro)

Přednášky

- 20. 6. - Křest publikace k výstavě Dieta Saylera (Galerie umění Karlovy Vary; 17:00)
- 24. 6. - RNDr. Petr Rojík, Ph.D.: Hornická minulost a výzvy dneška v (Pod)krušnohoří (Krajská knihovna Karlovy Vary; 16:30)
- 25. 6. - Setkání s Ivou Hüttnerovou (Muzeum Karlovy Vary; 17:00)

Kina

- 14. 6. - 3 dny na zabití (kino Pernink; 18:00)
- 21. 6. - Zataženo, občas trakaře 2 (kino Pernink; 18:00)

- 14. 6. - Xterra Ostrov 2014 (Staré náměstí, Ostrov)
- 21. 6. - Ostrovské derby – turnaj v nohejbalu trojic (MDDM Ostrov; 9:00)
- 05. 7. - Fotbalový „turnaj starých pánů“ (fotbal. hřiště TJ Potůčky; 9:00)

Dětská zálesácká olympiáda (Rybná, 21. 6., 14:00)

Na naučné stezce s devíti stanovišti budou děti odpovídat na otázky týkající se přírody a zvíře v ní žijící. Budou také poznávat domácí řemesla, dopravní značky, známé osobnosti a nejoblíbenější pohádky. Za odměnu je čekají různé sladkosti. Samostatně bude hodnocena a odměněna střelba ze vzduchovky. Občerstvení (buřty, limonáda) pro děti zdarma.

Setkání rodáků ve Vysoké Peci již posedmnácté

Setkání rodáků z Rudného a Vysoké Pece patří již k tradičním událostem. Děje se tak u příležitosti tzv. Borůvkové poutě („Beerbreifest“). Letos se akce uskuteční o víkendu 28. a 29. června. Bližší informace na webových stránkách obce Vysoká Pec.

Léčebné lázně Jáchymov

Z programu na červen 2014

- 17. 6. - Melodie ze známých filmů a muzikálů (kavárna Curie, 19:30, vstupné 70 Kč)
- 19. 6. - České saxofonové kvarteto (Radium Palace, 20:00, vstupné 130 Kč)
- 24. 6. - Jazzový večer s Petrou Brabencovou a kapelou Jazz Kvě (Běhounek, 19:30, vstupné 100 Kč)
- 26. 6. - Lásky paní operety (Radium Palace, 20:00 hod., vstupné 150 Kč)
- 27. 6. - Hudební poetická chvíle (altánek v lázeňském parku, 15:00, zdarma)

Koncerty

- 19. 6. - KSO: Maurice Ravel: Náhrobek Couperinův, Koncert pro klavír a orchestr G dur, Wolfgang Amadeus Mozart: Symfonie C dur č. 41 „Jupiter“ (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
- 21. 6. - Festival Mitte Europa – Elegance a virtuozita v barokní hudbě (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov; 17:00)
- 27. 6. - KSO: Mistrovské dirigování (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
- 05. 7. - Country večer Potůčky (Potůčky – sál Slévárna, 20:00)

Unikátní předmět v nové expozici zámku v Ostrově

Letos 11. července se v nově rekonstruovaném ostrovském zámku otevře expozice „Ostrovsko a hornictví“. Bude to jedna z největších a nejrepresentativnějších kulturních událostí v Karlovarském kraji posledních let. Už jenom seznam unikátních, dosud nevystavených exponátů je úctyhodný. V několika zámeckých místnostech bude moci návštěvník zhlédnout historii rudného hornictví, kulturního života a životního stylu na Ostrovsku v 15. až 20. století.

Hlavní atrakce výstavy na ostrovském zámku – šlikovská mincovní truhla

První část expozice, vzniklé z iniciativy ostrovské radnice v rámci projektu Stříbrná stezka – Silberstrasse, je věnována významnému šlechtickému rodu hrabat Schliků (Šliků), který z ostrovského zámku vládl svému panství. Odtud Schlikové řídili těžbu a zpracování stříbra, cínu a železa. V okolí Ostrova založil tento podnikavý šlechtický rod nová hornická sídliště a města, z nichž nejznámější je Jáchymov. Už v roce 1518 vydali Schlikové v Lipsku první jáchymovský horní řád. Tento horní řád položil základy novodobému báňskému zákonodárství v celých Čechách (na výstavu je historický horní řád zapůjčen ze Státního zámku Mnichovo Hradiště).

Jako první podnikatelská šlechta 16. století získali Schlikové povolení od českého zemského sněmu k ražbě mincí – jáchymovského tolaru. Traduje se, že s prvními pokusy s ražbou mincí se začalo tajně ve sklepeních hradu Freudenstein již před rokem 1520. První oficiální mince začal hrabě Štěpán Schlik razit roku 1520.

Závist a nevraživost vůči podnikavým Schlikům měla už po několika letech negativní odezvu u královského dvora. Král Ferdinand I.

Habsburský převzal mincovnu do své správy již roku 1528. V důsledku této královské exekuce začali Schlikové razit konkurenční, tzv. plánské tolar v Plané u Mariánských Lázní.

Po šmalkaldské válce (Jáchymovští i s panstvím odmítli bojovat na straně krále proti luteránským Sasům) přišli v roce 1547 Schlikové o panství Ostrov i s jáchymovskými doly. Jako odpůrci krále byli zatčeni a jáchymovský majetek připadl králi Ferdinandovi I.

Tricetiletá válka přinesla značné omezení těžby stříbra. Jeden z posledních Schliků Ondřej Jáchym byl účastníkem protihabsburského povstání roku 1618. Za účast byl popraven 21. června 1620 na Staroměstském náměstí v Praze. Poslední žijící Schlik Jindřich VI., polní maršál a pán na Hauensteinu, prodal veškerá panství v západních Čechách a koupil nová panství ve východních Čechách. Stal se zakladatelem větve kopidlanské, jež ve východních Čechách dosud žije a podniká.

A nyní k největší atrakci expozice – nádherné stříbrné kazetě – pokladnici. Ve 2. polovině 17. století (v letech 1680–1690) nechala rodina u augsburského kovorytce a kovotepce Johanna Andrease Theolta zhotovit stříbrnou kazetu. Do konce roku 2013 byla v majetku rodiny Schliků, větve kopidlanské, která nyní žije na zámku ve Vokšicích na Jičínsku.

Kazeta je zhotovena ze stříbra a váží přibližně 6 kg. Až do roku 1992 byla součástí historické sbírky Národního muzea v Praze, v roce 1992 byla prohlášena za kulturní památku. Schlikům byla navracena do vlastnictví v rámci restitucí. Kazetu v nedávné době

Kazeta je zhotovena z 6 kg stříbra

odkoupil stát, v současné době je ve správě NPÚ – územní památkové správy na Sychrově. Čtenáře toto konstatování asi překvapí, proč na Sychrově? Je to z toho důvodu, jak je uvedeno výše, že Schlikové se v 17. století ze

Šlikovská pokladnice je osazena 44 stříbrnými tolar

západních Čech přestěhovali do Čech východních.

Kazeta, někdy také nazývaná pokladnice či šperkovnice, je vytvořena z tepaného ryzího stříbra. Je osazena 44 jáchymovskými a plánskými tolar. Dno kazety je zdobeno reliéfem granátových jablek, hrušky a vinné révy. Kazeta patrně sloužila jako šperkovnice nebo truhlička na peníze, dnes to již nelze jednoznačně určit. Faktem je, že kovové peníze (mince) se většinou nosily v kožených váčcích. Kazeta též mohla být využívána jako schránka na listiny, například na korespondenci. Ať už se používala na to či ono, v každém případě je to výjimečná mistrovská stříbrnická práce evropského významu. Přijďte se podívat a posuďte sami!

Druhá část expozice nadchne hlavně zájemce o hornictví, především o historickou techniku dobývání a zpracování stříbra, cínu a železa. Dokumentuje historii obrovského těžebního rozmachu v krušnohorských ložiscích a s tím související prosperitu, kterou lze v současnosti srovnat pouze s těžbou ropy či zlata. Připomene i smutnou éru dolování v době nedávno minulé – těžbu uranu v 50. letech 20. století a s tím spojené kruté podmínky a utrpení horníků v uranových dolech na Jáchymovsku.

Miluše Kobesová, kurátorka výstavy

Sen o smíření: někdy se

Na sobotu 17. května, kdy měla být vysvěcena obnovená kaple sv. Jana Nepomuckého v zaniklé obci Mílov/Halbmeil na hranici se Saskem, nebyla dobrá předpověď počasí. Při přípravě areálu ani v 10 hodin při zahájení slavnosti, na níž se sešlo zhruba 600 účastníků z obou stran hranice, však déšť nepřišel. Jako zázrakem krátce zapršelo až po vyvrcholení náboženského obřadu vykropením kaple (foto 1), jako by kapky svčené vody dodalo také nebe. Kapli postavili čeští Němci v roce 1830, jejich potomci byli po druhé světové válce vysídleni a v roce 1953 byly všechny domy obce spolu s kaplí strženy.

Slavnost zahájili místostarosta Božího Daru Jaroslav Formáček a starosta německého Breitenbrunn Ralf Fischer (foto 2). Ocenili především úsilí hlavního iniciátora obnovení kaple, předsedy breitenbrunnského sdružení „Erzgebirgszweigverein“ Klause Frankého, a božidarského lesníka Karla Picury, dobré duše tohoto projektu symbolizujícího smíření mezi Čechy a Němci a podpořeného z fondu EU pro regionální roz-

voj i příspěvky od soukromníků. Minulá mírná zima přispěla také úspěšné součinnosti stavebních firem ABC Chomutov a Thomas Queck z Stützengrün. Evropské ideály přeshraniční spolupráce byly prakticky naplněny.

Vlastní příčinou svěcení kaple je především křesťanská víra. Kaple sv. Jana Nepomuckého má svědčit nejen o víře minulé a pro budoucnost, ale má také zvát k modlitbě a návštěvníkům víru připomínat.

Následoval přednes básně „s Galöckl“ (Zvonička) Gottfrieda Pöhlera ze Spolku přátel Antona Günthera za účasti vnuka Antona Günthera, pana Lehmana z Klingenthalu (foto 3). Nakonec Klaus Franke představil účastníkům své dva hosty se zcela bezprostředním vztahem k tomuto místu: přítomné pozdravila paní Christel Illing (foto 4), která se narodila v českém Mílově/Halbmeilu jako poslední

a jejím rodičům zde patřil bývalý hostinec Antona Günthera, a 99letý Walter Schmidt (foto 5), který do dnes bydlí v saské části Halbemeile a přímo přede dveřmi svého domu prožil pohnutou historii někdejších nejbližších sousedů. Oba se radovali z pamětihodného dne.

Mši k vysvěcení kaple sloužili faráři Wojciech Kaczmarek z českého Ostrova a Domenikus Goth ze saského Schwarzenbergu (foto 6 a 7).

přece jen malé zázraky dějí

Farář Goth připomněl mučednictví svatého Jana Nepomuckého při vytrvalosti ve víře. Tak tato kaple bude také v budoucnu místem tiché modlitby, naděje, víry a smíření.

Po obřadu následoval kulturní program: zpěv Merklinského pěveckého sboru (foto 8), Spolek přátel dolu sv. Mauritius z Hřebečné v hornických uniformách (foto 9) nastudoval mj. starou německou hornickou píseň „Glück auf“ (Zdař Bůh), zpívaly a hrály „Zerwanstle“ z Breitenbrunnu, na harmoniku František Severa z Rudné, „die Himmelfahrtsbrüder“ z Neudorfu a Crandorfer Musikanten. Dobré občerstvení návštěvníkům slavnosti zajistily Občanské sdružení Abertamy, breitenbrunnský spolek „Erzgebirgszweigverein“ a spolek Potok.

**Hans-Jürgen Knabe,
Rittersgrün
překlad a foto:
Petr Maglia, Horní Blatná**

Poznámka překladatele:

Český teolog a filozof Tomáš Halík, laureát Templetonovy ceny za rok 2014, napsal: „Víra je odvážný, riskantní krok naší svobody za úzký kruh toho, co je pojištěno a zajištěno důkazy. Bible chápe toto vykročení jako podmínku a předpoklad pro setkání člověka s Bohem. Můžeme diskutovat o tom, nakolik víra v tomto smyslu je přítomná i v ostatních náboženských tradicích, nemůžeme však přehlédnout její přítomnost tam, kde biblické poselství ztvárňovalo kulturu vztahu člověka ke světu: nacházíme ji v euroatlantickém duchovním prostoru téměř na každém kroku i za hranicemi „náboženství.“

Nelhostejní Krušnohorci

Rozhovor s kardinálem Dominikem

Tradiční pietní akt Jáchymovské peklo, připomínající památku obětí totalitního teroru, zahájila letos bohoslužba v kostele svatého Jáchyma, celebrovaná arcibiskupem pražským, kardinálem Dominikem Dukou. Následné kladení věnců k pomníku před kostelem vystřídaly projevy politiků (chyběl jen hejtman Karlovarského kraje a poslanec Parlamentu ČR Josef Novotný) a představitelů Konfederace politických vězňů. Tóny vojenské kapely doprovázely hluk projíždějících aut, často ozdobených českou vlajčkou, bohužel nikoliv v souvislosti s touto akcí. Náhornou ukázkou současných priorit naší společnosti si v prořídých řadách, většinou starších účastníků uvědomil asi málokdo. Po ukončení oficiální části programu jsme pana kardinála požádali o rozhovor.

Dominik Duka při bohoslužbě v kostele sv. Jáchyma (foto Lenka Löfflerová)

Počátkem sedmdesátých let jste působil v Krušných horách, konkrétně v Jáchymově. Co vám z tohoto období utkvělo v paměti, na co rád, či nerad vzpomínáte?

V Jáchymově jsem potkal mnoho vzácných lidí. Jedním z nich byl například hrabě Bořek Dohalský, se kterým jsem se pravidelně setkával. Byl to přítel Metoděje Habáně a do Jáchymova jezdil vždycky na podzim. S různěcencem v ruce obcházel všechny ty komunistické lágry a modlil se za ze-

mřelé a nemocné vězně. Za všechny, kdo trpěli v uranových dolech.

Tento kus země zažil ve své historii mnohé – slávu, bohatství, úpadek, bídu, ale hlavně lidské utrpení ve válkách, vysídlení německého obyvatelstva a následné komunistické lágry. Jistě negativní energie z toho všeho je zde cítit dodnes. Jak to vnímáte vy?

Lehké živobytí zde lidé neměli nikdy, ale největší šok pro tento kraj

bylo vysídlení Němců. Všechna pouta byla zpřetrhána, přišli sem noví lidé, kteří jen těžko mohli na něco navazovat. Komunisté si ani nic takového nepřáli.

Za 25 let po sametové revoluci jsme ale ušli veliký kus cesty. Myslím si, že dnes již můžeme mluvit o smíření. Velkou zásluhu na tom mají křesťané na obou stranách hranice. Díky mnohým setkáním a vzájemnému poznávání, díky snaze pochopit onu těžkou dobu na obou stranách, ale i zcela no-

vým společným projektům už spolu opět můžeme normálně mluvit. Byly obnoveny tradice, vznikly spolky, jež obnovují památky, a dospěla generace místních, kteří tento kraj chápou jako svůj domov a předávají to svým dětem. Potvrdilo se mi to teď nedávno na Katolických dnech v Řezně, kde hlavním tématem bylo stavění mostů mezi národy a zejména mezi Němci a Čechy.

Má smysl si stále připomínat černé stránky naší historie? Přece život jde dál a lidská komunita se stejně za celou dobu své existence nikdy nepoučila a dělá pořád ty samé chyby.

Nestačí jen připomínat, co kdysi bylo. Aby pro nás historie mohla být poučením, je třeba jí rozumět. Je třeba chápat motivace jednotlivých aktérů a rozumět dobovým souvislostem a mentalitě tehdejší společnosti, nejen znát několik historických dat. Je potřeba studovat, jak se o konkrétních otázkách v minulosti uvažovalo. Až taková znalost nám může pomoci v našich rozhodováních.

Nejsme pesimisté, ovšem duchovní bídu a lhostejnost dnešní konzumní společnosti považujeme za špatnou zprávu pro budoucí generace. Máte představu, jak se dá tento stav řešit?

Pietní akt Jáchymovské peklo 2014 (foto Lenka Löfflerová)

se ptají Dukou

Dominik Duka po poutní mši svaté na svátek sv. Jiří 24. dubna 2014 v bazilice sv. Jiří na Pražském hradě (foto Draceane, Wikipedia – Creative Commons)

Trpělivým dialogem a ochotou jít společnou cestou v zájmu celé společnosti. Méně odsudků a více modlitby.

O církevních restitucích už toho bylo obecně napsáno a řečeno hodně. Nechceme se k tomu vracet. V naší oblasti se však má vydávat větší majetek, hlavně lesy, Náboženské matici. Mohl byste ji našim čtenářům představit?

Zemské náboženské fondy neboli matice, jejichž výnos byl jedním z finančních zdrojů církve, vznikly historicky z majetku klášterů zrušených Josefem II., z odškodnění za nevrácený církevní majetek, příjmů z oborů neobsazených farností a dalších odvodů církevních subjektů. Dnes se Náboženská matice stará o část církevního majetku a hospodaří s jeho výnosy. Je také jednou z církevních institucí, jímž je navrácen majetek.

Český člověk má k církvi většinou negativní vazbu. Kde jsou kořeny tohoto vztahu? V husitství, rakouské monarchii, u tatíčka Masaryka za první republiky, v německé okupaci, nebo v období vlády KSČ? Kde je podle vás skutečná příčina vzniku, ten zakopaný pes nejateističtějšího národa Evropy?

Myslím si, že se nedá jednoduše říci, že jsme nejateističtější národ Evropy. Neukazuje na to ani angažovanost Čechů v charitních projektech, ani přítomnost církve v médiích a zá-

jem lidí o duchovní témata a koneckonců ani ocenění Templetonovou cenou pro profesora Halíka, jenž se hlásí k myslitelské tradici naší země, a ta rozhodně není ateistická.

Otázka, proč se lidé zdráhají přihlásit se k církvi či v církvi žít, je komplikovaná. Souvisí samozřejmě s naší starší historií, oním národně obrozeneckým mýtem i s naší komunistickou minulostí. Velikou roli zde hraje otázka vzdělanosti nebo spíše její absence. Na to je třeba zvláště klást důraz.

Prezentace katolické církve je podle našeho názoru nedostatečná. Před mediálními útoky se zakopala v obranářských pozicích a hlavně málo předkládá svůj obrovský duchovní potenciál spojený s křesťanskými základy a historií evropské civilizace a kultury. V čem tkví tento problém?

Kardinál Dominik Duka při uložení ostatků sv. Vojtěcha 23. dubna 2014 (foto Stanislav Semerák)

Církve stále hledá místo v dnešní společnosti. Vidíme to i v krocích současného papeže Františka. Chce být přirozenou součástí společnosti a zároveň jejím kvasem, tedy čímsi provokujícím, co odkazuje nad tento svět. Chceme hájit tradiční křesťanské hodnoty a současně odkrývat nové horizonty.

Problém je, že všechny naše aktivity, i třeba prezentované v médiích, jsou v očích diváků a čtenářů tak trochu převrstveny problematikou

Dominik Duka při rozhovoru pro Krušnohorský Luft (foto Lenka Löfflerová)

restitucí. Díky nim je však na druhé straně církev přítomna v médiích takřka každý den. Zatím jsme to však nedokázali využít.

Domnívám se, že přítomnost církve, víry a křesťanství v médiích je třeba hledat také v událostech, jež nejsou hned spojovány s biskupským úřadem či nějakou konkrétní farností, a přesto za nimi stojí mnozí křesťané. Mám na mysli různé kulturní počiny, charitativní podniky, ale také třeba

i úspěch církevních škol. O tom všem se v médiích mluví, ale člověk si to hned s církví nespojí. Na tom už ale pracujeme.

Závěrem bychom vás chtěli požádat o slova povzbuzení pro všechny nehostejné jak věřící, tak i nevěřící.

Přeji všem radost i z toho nejmenšího díla, které se podaří! A zdravím do Krušnohoří!

Jiří Kupilík

Dominik Duka (foto Lubomír Kotek)

Kardinál Dominik Duka, občanským jménem Jaroslav Václav Duka (*1943), je 36. arcibiskup pražský, metropolita a primas český (jmenován 13. února 2010) a předseda České biskupské konference (zvolen 21. dubna 2010). Dne 6. ledna 2012 byl jmenován kardinálem a 18. února téhož roku mu papež Benedikt XVI. udělil v Římě odznaky kardinálské hodnosti.

Narodil se v Hradci Králové v rodině vojáka z povolání, který se účastnil zahraničního odboje a v 50. letech byl vězněn spolu s důstojníky západní fronty. V roce 1960 maturoval na Gymnáziu J. K. Tyla, v Hradci Králové, další studium mu však bylo z kádrových důvodů zamezeno. Vyučil se strojním zámečnickem a až v roce 1965 byl přijat ke studiu na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Litoměřicích. 5. ledna 1968 vstoupil tajně do dominikánského řádu – na území Československa zakázaného – a přijal řádové jméno Dominik. 22. června 1970 přijal kněžské svěcení a pět let působil v duchovní správě v pohraničních oblastech spadajících tehdy pod pražskou arcidiecézi: v Chlumě svatě Máří, Jáchymově a Nových Mitrovicích.

V roce 1975 mu byl odňat „státní souhlas k duchovní správě“, patnáct let pak pracoval jako rýsovač ve Škodě Plzeň. V roce 1981 byl odsouzen za trestný čin maření státního dozoru nad církvemi a patnáct měsíců byl vězněn v Plzni-Borech. V roce 1986 byl jmenován provinciálem Československé dominikánské provincie a byl jím až do roku 1998.

Po listopadu 1989 byl předsedou Konference vyšších řeholních představených v ČR. 6. června 1998 jej papež Jan Pavel II. jmenoval 24. sídelním biskupem královéhradeckým a 6. listopadu 2004 apoštolským administrátorem diecéze litoměřické. Tuto funkci vykonával do 22. listopadu 2008.

Kdo byl Karel Viktor rytíř von Hansgirk

To, že Jáchymov navštívil spisovatel smyšlených příběhů o indiánech a beduínech Karel May, se připomíná často, ale že zde působili i jiní literáti, upadá postupně v zapomnění. Proto bych dnes rád připomněl básníka Karla Viktora rytíře von Hansgirga.

Karel Viktor rytíř von Hansgirk se narodil 5. srpna 1823 v Plzni. Jeho strýcem byl klasik německé literatury v Čechách Karel Egon von Ebert a také bratranec Antonín Hansgirk hodně psal a publikoval. Karel Viktor von Hansgirk studoval filozofii a práva v Praze a ve Vídni. Od roku 1846 působil jako úředník

Jáchymov po požáru 31. března 1873

státní správy, nejprve v Mladé Boleslavi a následujícího roku v Praze. Tam také pracoval jako novinář.

Jeho pozdější životní pouť ho zanesla do několika dalších měst, kde můžeme sledovat jeho profesní vzestup. V roce 1850 byl úředníkem okresního hejtmanství v Plané, roku 1852 okresním komisařem v Kaplici, 1854 ve Vimperku, 1855 v Jáchymově a v letech 1857 až 1864 již jako krajský komisař v Plzni. Jáchymov si natrvalo zamiloval. Po čtyřech letech v Kašperských Horách se sem v roce 1868 vrátil a zůstal zde až do konce života. V březnu 1873 se Jáchymovem prohnal ohnivý živel a zničil většinu města. A byl to právě Hansgirk, který se jako okresní hejtmán velkou měrou zasadil o rychlou pomoc státu a o obnovu Jáchymova. Stal se i jeho čestným občanem.

Roku 1855 se oženil s Terezou, rodem z Budějovic. Podporoval a cílevědomě rozvíjel manželčin spisovatelský talent, publikovala pod pseudonymem Theodor Reinwald, a to i v Jáchymově.

O díle rytíře Hansgirga se nebudu rozepisovat. Ve své době byl ovšem uznávaným básníkem. Roku 1858 se v Praze odhalovala socha Radeckého a on byl požádán o napsání slavnostního prologu. Úkolu se úspěšně zhostil a navíc při této příležitosti vydal spisek Lorbeer und Eicheblätter, za nějž obdržel od císaře briliantový prsten. Uznání se mu dostalo také již o čtyři roky dříve za sepsání slavné básně ke svatbě císaře Františka Josefa s Alžbětou v roce 1854. Tu napsal při svém přestupu z Kaplice na Šumavu do Vimperka a vyšla v dubnu 1854 jako zvláštní příloha v jindřichohradeckém týdeníku

Neuhauser Wochenpost. Byl to pozdrav do Vídně v duchu hesla Bella gerant alii, tu Felix Austria nube! (Války ať vedou jiní, ty, šťastné Rakousko, že se a vdávej!)

Zesnul 23. ledna 1877 v Jáchymově. Pochován byl u hřbitovni zdi. Tam někde v pokoji odpočívá, zapomenut. Po jeho hrobu jsem našel ani památku.

Po přečtení mého textu mě dr. Vladimír Horák, spoluautor knihy „Kronika horního města Jáchymova a jeho hornictví“, doplnil: „Hrob rytíře Carla Victora von Hansgirga je dosud patrný, dokonce i omšelý náhrobní kámen je ještě čitelný. Je to velký hrob u hřbitovni zdi ve východní části u velkých lip, jen o něj nikdo nepečuje. Dcera Victora Hansgirga Mina se provdala za horního správce Maxe Krafta, který měl velké zásluhy při hašení požáru 31. března 1873 v Jáchymově a při záchraně horníků důlního neštěstí na dole Werner v roce 1875. Za to mu propůjčil císař řád železné koruny. Ten mu předal osobně při návštěvě Jáchymova v roce 1875 v budově vrchní horní správy v Jáchymově baron Julius Freiherr Schröckinger von Neudenberg (1811–1881), přednosta nejvyšší správy státních dolů, statků a lesů na vídeňském ministerstvu orby.“

Na závěr pouze připomenu Hansgirgova básničku z roku 1849 (po revolučním roce 1848) s názvem „Němci a Češi“ z almanachu Libussa 1849, str. 244. Jejího nadčasového ducha svobodného smíření ve jménu jednoty země je možné, po tolika zklamáních, obdivovat i dnes.

text: Jaroslav Ochec
foto: archiv autora

Deutschen und Čechen

Der Engel trägt für Euch, o Čechen,
so Schwert als Lilie in den Streit
es ist, um Euer Recht zu sprechen,
der Geist der Landes-Einigkeit.

Wie wir auch noch zu kämpfen hätten
o! reicht uns Eure Bruderhand,
die nun gelöst von schweren Ketten
den Druck den unsern auch erkannt.

Němci a Češi

Anděl vám, Češi, shůry dává
meč i lilii pro náš střet,
chce k řeči teď o vaše práva
duch jedné vlasti vybízet.

I kdyby k boji leccos bylo,
vstříc bratřím každý ruku dej,
pouta padla, to s plnou silou
v stisku té naší rozpoznej.

Před 80 lety dotlouklo srdce Marie Curie-Sklodowské

Kůlna v pařížské ulici Lhomod, v níž bylo objeveno radium

Dvě evropské země soupeří o to, které z nich patří slavná objevitelka radia, dvojnásobná laureátka Nobelovy ceny Marie Curie-Sklodowská. Je to především Polsko, kde se ve Varšavě 7. listopadu 1867 narodila a s nímž nikdy nepřetrhala silné citové pouto. Ale také Francie, kde vystudovala a spolu se svým manželem Pierrem uskutečnila své převratné vědecké výzkumy a kde také 4. července 1934 zemřela. V tomto soupeření by však měl více zaznívat hlas i třetí země, Česka, které k objevu zázračného chemického prvku poskytlo to nejcennější – výchozí surovinu.

Byla to odpadová hmota z jáchymovské továrny na uranové barvy, z níž Marie Curie-Sklodowská po dlouhých měsících úmorné, až nadlidské práce vytěžila nové

prvky polonium a radium. V roce 1902 o tom předložila hmotný důkaz, který šokoval svět. Byl to tedy

Kdo si bude za padesát let pamatovat jména dnešních ministrů, maršálů a jiných velikých tohoto světa? Ale jméno paní Curieové zůstane; vždycky si lidé budou pamatovat, že s tímto jménem je spojena jedna z nehlubších změn lidského názoru na hmotu a sílu, na nepředstavitelně malý atom a na úžasnou architekturu hmoty. Žádné okázalé hrdinství, žádné vládnutí nad lidmi a dějinami; jenom trpělivá laboratorní páračka a piplavé pokusy s divnou smolincovou rudou... **Karel Čapek**

V doprovodu akademika Františka Běhounka a dalších hostů před budovou Radium Palace

hornický Jáchymov, jenž po létech stříbrné slávy poskytl lidstvu své další přírodní bohatství. Až dosud proklínaná ruda zvaná smolincec odstartovala díky této křehké ženě novou éru lidstva, éru atomovou.

Vedle dvou Nobelových cen získala Marie Curie-Sklodowská další významná ocenění a šestnáct medailí světových vědeckých ústavů. Podnikla triumfální cestu po Spojených státech amerických, které jí ležely u nohou. Často zajižďela do rodného Polska, jež stále považovala za svou vlast. A právě jedna z těchto cest se 15. června roku 1925 vepsala i do českých dějin.

Madame Curie, jak se jí všeobecně říkalo, se na zpáteční cestě zastavila i v Praze a v Lánech, kde ji přijal prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

Hned poté zavítala do Jáchymova, do města, jež si vždy přála poznat. V jejím doprovodu byl i její pařížský žák z let 1920–1922 a tehdejší asistent Radiologického ústavu v Praze akademik František Běhounek. Jejich první cesta vedla do tehdy ještě stojící továrny na uranové barvy a radium a do dolu Svornost, odkud se čerpá do léčebných zařízení voda nasycená radonem. Navštívila také Klínovec a tehdejší Štola saských šlechticů. Jak dověděl v jednom rozhovoru akade-

Lázeňská čtvrť s hotelem Radium Palace v roce 1912

kteří ji doprovázeli a kterým říkala „milenci fyziky“, stále hovořila jen na jedno jediné téma, které ji očividně vzrušovalo a kterému byla ochotna naslouchat,“ uvedl.

Stejně tomu bylo i na dole Svornost, kde vzácného hosta doprovázel první český závodní inženýr Jan Auer. „Zdravili jsme ji česky Zdarbüh! a ona nám odpovídala polsky,“ vzpomínal. „Na dvanáctém patře jsme našli krásnou žilu – bylo to 25 centimetrů uranu na výšku čtyř metrů. Souhlasila, abychom ji nazvali jejím jménem a kousek této rudy si odnesla domů na památku.“

Inženýr Auerovi ani ostatním neuniklo, jak je velmi slabá a unavená. „Ačkoliv to tajila, bylo na první pohled jasné, že špatně vidí. Měla silná skla v brýlích a opatrně našlapovala každý krok. Přestože se mne musela pevně držet, vyzařovala z ní velká energie.“

Marie Curie-Sklodowská není již osmdesát let mezi živými, ovšem její epochální objev bude žít tak dlouho jako lidstvo samo. Jeho důsledky jsou a nadále budou pro náš svět nedozírné. Mohou se podílet na léčení zhoubných nemocí, hnát stále dopředu moderní techniku, ale mohou také zničit celou civilizaci. Marie si přála, aby „její“ radium pomáhalo léčit, což v plné míře naplňují Lázně Jáchymov. Radioaktivní voda spolu s aplikacemi radia a dalšími léčebnými metodami tvoří základ moderní léčby řady nemocí. Krušnohorské město s dramatickou a pohnutou historií tak tvoří živý pomník Marie Curie-Sklodowské, jež mu bohatě oplatila vše, co jí původně darovalo.

Anna Fidlerová
foto: archiv autorky

Marie Curie-Sklodowská v jáchymovském parku při své návštěvě města v červnu 1925

Objekt jáchymovské uranové továrny v místě současného lázeňského parku. Odpad z její výroby posloužil manželům Curieovým k objevu polonia a radia.

Novou lázeňskou sezónu v Jáchymově pokropil déšť

Historické automobily v lázeňské čtvrti

V jáchymovských lázních se léčí a relaxuje po celý rok. I přes to lázně v sobotu 24. května symbolicky zahájily 108. lázeňskou sezónu.

Pro slavnostní den byl připraven bohatý program nejen pro lázeňské hosty, ale i pro širokou veřejnost. Dopoledne se návštěvníkům představila kapela Swing Melody Ostrov a po ní nastoupily úspěšné mažoretky z Chebu. Odpolední program odstartoval před kulturním domem malý koncert hornické kapely Barbora. Velkou pozornost vzbudili automobiloví veteráni. Historické automobily čekaly na své pasažéry a společně s koňským spřežením se zúčastnily slavnostního průvodu.

Alegorický průvod městem je tradiční a oblíbenou součástí zahajovacího ceremoniálu. V letošním roce se ho zúčastnili také horníci z nejstaršího funkčního dolu na světě – dolu Svornost a horníci ze sousedního Německa, dále oddíl sokolů, historičtí cyklisté a s Já-

chymovem spjaté historické osobnosti. V kočáru dorazili pan Šlik, vědec Agricola a manželé Curieovi. Ve veteránech pak následoval hejtman Karlovarského kraje Josef Novotný, generální ředitel Léčebných lázní Jáchymov Eduard Bláha, starosta města Jáchymova Bronislav Grulich a farář ostrovské farnosti P. Marek Hric.

Vlastní ceremoniál zahájil vtipný rozhovor madam Curie s manželem Pierrem a Georgiem

Průvod mažoretek

Agricolou, načež se slova ujali další přítomní hosté. Úvodní ceremoniál vyvrcholil symbolickým odemčením lázeňské sezóny a posvěcením lázeňského pramene. Odpolední hudební program otevřela Leona Šenková. Krátce po zahájení koncertu se bohužel strhla průtrž mračen, která tuto část programu ukončila. Koncert hlavní hvězdy programu, kapely Burma Jones, byl operativně přesunut do kulturního domu. Velké

uznání a dík zaslouží oba uvedení hudební hosté, kteří projevili maximální pochopení a vstřícnost. Leona Šenková přislíbila přijet znovu a za symbolickou cenu „dokončit“ své vystoupení. Burma Jones byli takoví profesionálové, že celý koncert bez jakýchkoliv hvězdných manýrů odehráli na náhradní aparaturu našich lázní.

Dnes již nic nebrání tomu, aby lázeňská sezóna úspěšně plynula. Další akcí, na niž bychom vás rádi pozvali, je žhavá nebo spíše sněhová novinka, a sice zahájení zimní sezóny. Tato akce se uskuteční ve spolupráci se Skiarálem Klínovec v souvislosti s otevřením nové lanovky a sjezdovky na Klínovci. Mottem celodenního programu bude „Ze svahu rovnou do bazénu“. Je dlouhodobou vizí generálního ředitele Eduarda Bláhy a pro nás velkým očekáváním. V jáchymovských lázních tak dojde k oficiálnímu propojení zimních sportů a wellness.

Horníci ve slavnostních uniformách

Marek Poledníček

manažer programového centra SPA Info Jáchymov

Merklínský pohádkový les podesáté

V sobotu 31. května se v Merklíně uskutečnil již desátý ročník Merklínského pohádkového lesa. I přes velké obavy organizátorů a navzdory předpovědi přálo celé akci pěkné počasí. Ke startu dorazilo 350 dětí a spolu s doprovodem dospělých prošlo po vyznačeném okruhu více než tisíc účastníků.

Jednotlivé úkoly, rozmístěné na 16 stanovištích, zajišťovalo přibližně 80 pohádkových postav. Mezi 9. a 14. hodinou zněly merklínským lesem nejen nadšené hlasy dětí, ale také povzbuzování rodičů. Obdiv účastníků Merklínského pohádkového lesa vzbuzovaly dokonalé kostýmy i herecké výkony na jednotlivých stanovištích.

Než děti prošly pohádkovou branou, přivítali je na startu Mickey Mouse s Minnie. Příjemnou atmosféru dotvářeli veselí klauni a poníci klusající v rytmu písniček z pohádek. Při vstupu na trasu pozdravily děti nejdříve Křemílka s Vochomůrkou a pokračovaly dále do lesa plného překvapení. V cíli na ně čekalo malé občerstvení a diskotéka. Děti prožily vskutku pohádkové dopoledne plné soutěží i her a odnášely si domů kromě silných zážitků i pěkné ceny.

Největší odměnou organizátorů akce byly šťastné úsměvy všech dětí a poděkování od dospělých účastníků. A tak na závěr připojuji poděkování všem sponzorům, bez jejichž pomoci bychom tuhle krásnou akci nemohli každý rok pořádat.

text a foto: Jolana Nečová

Noc kostelů v Rudném

Kostel v Rudném ve dne

Myšlenka otevřených kostelů a modliteben vznikla v roce 2005 ve Vídni. Od roku 2009 se ve stejném termínu jako v sousedním Rakousku této události účastní církevní objekty různých církví, farností a řádů i v České republice. Tak jako stovky jiných svatostánků se o pátečním večeru 23. května otevřel i kostel Navštívení Panny Marie v Rudném. Symbolicky v šest hodin večer byla Noc kostelů zahájena obnoveným bitím kostelních hodin.

Snahou organizátorů bylo oslovit jednak věřící (přestože farnost Rudné lze považovat za zaniklou), ale přilákat i širokou veřejnost. S tím také korespondoval pestrý večerní program v kostele a jeho okolí, kde se mohli pobavit nejen dospělí, ale i děti a především pak všichni dohromady. Rodiče pomáhali dětem při řešení připravených úkolů a hádanek. Závěrečnou odměnou pro všechny byla vlastnoručně vyrobená svíčka z pláství včelího vosku. V kostele probíhala projekce místních historických fotografií, jež zaujala mnoho přítomných. Svou účastí přispěli i klienti Domova pro osoby se zdravotním postižením v Rudném, kteří nabídli k prodeji své výtvary vzniklé při ergoterapii. Ještě před setměním k návštěvníkům promluvil vlídným slovem starorolský farář Vladimír Müller.

Zlatým hřebem a pomyslným ukončením této milé akce byl jazzový koncert kapely Big Band ZUŠ Karlovy Vary pod vedením Milana Krajce. Tajemnou atmosféru interiéru kostela si za svitu svíček mohli návštěvníci vychutnat až po skončení jazzového koncertu, kdy vše zahalila tma.

V průběhu večera se pak všichni společně setkávali u přichystaného občerstvení, kde do pozdních hodin probíhaly hovory nad tématy nejen duchovními. Radost organizátorům přinesla (i přes nepříznivou předpověď počasí) hojná účast návštěvníků. Poděkování patří nejen obecnímu zastupitelstvu, ale i všem nadšeným dobrovolníkům.

Milan Krajc

Martina Zettlová

foto: Lucie Šindelková a Martina Zettlová

Továrna A. Meinl's

Na letošní rok připadá 170. výročí úmrtí Johanna Davida Adalberta Meinla, zakladatele moderního textilního průmyslu v Perninku, který se zároveň nepřímo zasloužil také o vznik rukavičkářského průmyslu v sousedních Abertamech. Jeho potomci pak povznesli textilní průmysl v Perninku na evropskou špičku a na přelomu 19. a 20. století patřili i k významným mecenášům obce. Abertamsko-perninská větev rodiny Meinlů proslavila Krušné hory daleko za jejich hranicemi, podobně jako její kraslická odnož, z níž vzešel Julius Meinl (1824–1914), zakladatel známých pražských kávy a po dlouhou dobu úspěšného obchodního řetězce s moučením ve znaku.

Stará Meinlovic továrna v roce 1908 – objekt s věžičkou uprostřed snímku vpravo (archiv Michala Urbana)

Počátky textilního průmyslu v Perninku

Stejně jako ve většině krušnohorských obcí se i v Perninku ruka v ruce s útlumem hornictví objevila nutnost hledat náhradní zdroje obživy. Požehnáním pro Krušné hory se stala především výroba paličkovaných krajků, jež se

Johann David Adalbert Meinl (1754–1823)
(archiv Ulricha Möckela)

rozšířila ve druhé polovině 16. století z okolí Annabergu-Buchholzu po celém pohoří. První zmínka o tom, že krajčářství bylo známé i v Perninku, pochází z roku 1611, kdy je v městské matrice uveden Kaspar Weigelt z Fischbachu (Rybné) jako obchodník s krajkami. Berní rula z roku 1654 pak podává důkaz o tom, že se krajky v Perninku i vyráběly. V dalším období jsou však údaje o paličkování v Perninku jen sporadické a více se začínají objevovat až ve druhé polovině 18. století.

V té době (28. ledna 1780) se v Abertamech narodil Johann Da-

vid Adalbert Meinl, syn abertamského obchodníka s krajkami Josefa Antona Meinla (1754–1823). Adalbert se vyučil kovářem, tohoto řemesla se však nedržel. Hrál rád na housle a spolu s dalšími místními muzikanty se už ve svých mladých letech vydal na pouť po Evropě, při níž dorazil pěšky až do Moskvy. Z muzikantského turné si dovezl asi dost peněz na to, aby si už v roce 1806 mohl založit v Perninku obchod s krajkami. V roce 1809 se v Perninku oženil s dcerou místního obchodníka s krajkami Franze Hutha a po její smrti se v roce 1820 oženil podruhé s Annou Ma-

rií Kerlovou (1799–1858) z Horní Blatné.

Krátce předtím – v roce 1818 – obdržel Adalbert Meinl povolení k výrobě hedvábných krajků a v roce 1835 c. k. zemské privilegium k výrobě krajků, spodního prádla a všech druhů bavlněného zboží. Do tohoto období spadá i jeho výše zmíněná nepřímá zásluha na založení rukavičkářského průmyslu v Abertamech. Jako obchodník totiž často navštěvoval Vídeň a při jednom ze svých pobytů pozval v roce 1827 do hlavního města monarchie i svého synovce Adalberta Eberharta z Abertam,

Erben v Perninku

Rytíř Adalbert Prokop Meinl (1847–1911) (archiv Ulricha Möckela)

aby se ve Vídni naučil šít rukavice. Po svém návratu se Eberhart v roce 1850 stal zakladatelem abertamského rukavičkářství.

Ovšem to jsme předběhli. Adalbertu Meinlovi se ve 20. a 30. letech 19. století podařilo soustředit značnou část domácí perninské krajkářské produkce a vytvořit na svou dobu velký podnik. Už v roce 1824 zaměstnával na sto krajkářek. V roce 1831 bylo krajkářství v Perninku provozováno v 30 domech a živilo téměř 600 lidí. V roce 1836 otevřel Meinl první skromné obchodní zastoupení ve Vídni a v roce 1838 i v Budapešti. To už se, od roku 1837, na vedení firmy podílel i jeho nejstarší syn z druhého manželství Anton Carl (1821–1873). V letech 1835–1837 byl Johann David Adalbert také městským rychtářem. Kromě Meinlovy firmy působily tehdy v Perninku – vedle mnoha samostatných malovýrobců krajek – ještě továrny Prokopa Poppenbergera (od 1834), Johanna Fuchse (od 1842) a Adalberta Reinelta (od 1843).

Vznik a rozvoj firmy A. Meinl's Erben

Když v roce 1844 Johann David Adalbert Meinl zemřel, přenechal svým nástupcům prosperující podnik na výrobu krajek a pleteného

zboží, který od tohoto roku nesl název A. Meinl's Erben (A. Meinl, dědici). Zpočátku jej vedla obchodně zdatná Meinlova vdova Anna Marie spolu se synem Carlem a Meinlovým zetěm Theodorem Wöllnerem. Další roky existence firmy A. Meinl's Erben jsou pozoruhodnou přehlídkou prozíravého podnikatelského myšlení a úspěchů, jejichž byt' jen stručný výčet přesahuje možnosti tohoto článku. Uvedme proto jen některé.

- 1845: přestavba staré tkalcovny v Perninku
- 1851: oběslání výstavy v Londýně
- 1852: založení obchodního zastoupení v Miláně
- 1855: nákup dvou domů v Kraslicích, rozšíření pobočky ve Vídni, oběslání výstavy v Paříži
- 1858: založení manufaktury ve Vídni, založení zastoupení v Karlových Varech (jen do 1859)
- 1860: začátek výstavby „staré“ továrny v Perninku, do provozu byla uvedena v roce 1862
- 1862: zavedeny první mechanické tkalcovské stavy, nákup továrny v Zelené Hoře (Grünberg) u Kraslic
- 1863: postavení nových výrobních prostor, tzv. Ziegelhütte (Carlschütte), mezi Perninkem a Abertamy (po 2. světové válce zbořeno)

- 1866: otevřeno obchodní zastoupení v Praze
- 1868: zavedení prvního pletáckého stroje (vynalezeny byly teprve v roce 1863)
- 1869: zavedení výroby mechanicky tkaného mušelínu v Zelené Hoře
- 1873: medaile ze světové výstavy ve Vídni

V roce 1873, v době světové hospodářské krize, umírá náhle Anton Carl Meinl a do vedení firmy vstupují od roku 1874 jeho dva synové Adalbert Prokop (1847 až 1911) a Theodor Karl (1848 až 1908). Za jejich vedení (od roku 1885 se výhradním vlastníkem perninské firmy stal Adalbert Prokop Meinl) si firma připsala celou řadu dalších úspěchů a i díky dalším akvizicím se rozrostla v jeden z největších textilních podniků v Čechách, jenž si získal celoevropské renomé.

- 1877: počátek výroby konfekce a dalšího textilního zboží (spodničky, zástěry, kostýmy, ručníky, klobouky aj.)
- 1879: účast na výstavě v Sydney
- 1880: nejvyšší ocenění z řemeslné výstavy ve Vídni, účast na výstavě v Melbourne
- 1882: nákup budovy pivovaru v Perninku
- 1883: zřízení nové bělírny v Perninku, založení obchodu s konfekcí v Perninku
- 1888: nejvyšší ocenění z výstavy ve Vídni

- 1891: založení továrního muzea ve staré školní budově v Perninku
- 1895: zakoupení továrny ve Velkém Březně u Ústí nad Labem, počátek výstavby přádelny
- 1896: velkovévoda toskánský propůjčuje Adalbertu Meinlovi kříž za veřejné zásluhy a titul rytíře („cavaliere“)
- 1896: položení základního kamene pro nový obchodní

Průčelí domu Bähringer Hof ve vídeňské ulici Salzgies s městským znakem Perninku; dům je sídlem firmy A. Meinl's Erben dodnes

dům v centru Vídne, v ulici Salzgies 11–13; pobočka Bähringer Hof (Perninský dvůr) byla slavnostně otevřena v roce 1897

1896: zavedení parních strojů v továrně ve Velkém Březně

Firemní účet z roku 1896 s vyobrazením továrny ve Velkém Březně (archiv Michala Urbana)

- 1897: Theodor Karl jmenován císařským radou
- 1905: Josef Wilhelm Meinl v rámci oslav svého padesátiletého působení ve firmě poskytl rozsáhlé finanční dary dělníkům a podpůrným fondům továren v Perninku, na Zelené Hoře a ve Velkém Březnu, dohromady přes 120 000 korun
- 1906: při příležitosti česko-německé průmyslové výstavy v Liberci propůjčil František Josef I. Adalbertu Meinlovi osobně císařský řád. Firma v tomto roce provozuje 36 000 vřeten a 411 mechanických tkalcovských stavů
- 1907 výstavba nové továrny až v Perninku naproti staré to-
- 1908: várně z roku 1862

Slavnostní zahájení výstavy krajek a pletených výrobků v Perninku 26. července 1908 (archiv Heimatmuseum v Augsburgu-Göggingenu)

která od roku 1921 a zvláště po výstavbě velké továrny pod nádražím v roce 1927 vyráběla prádlo a drobnou konfekci (dodávána v tomto objektu vyráběla prošívané pokrývky firma Quilt).

Stará Meinlova továrna v Meinlově ulici, která byla do výstavby

žila úpravu. Naproti tomu protější budova nové Meinlovy továrny z roku 1908 je v relativně dobrém stavu a je nadále využívána pro podnikatelské účely.

Meinlové jako mecenáši Perninku

Adalbert Prokop Meinl (vpravo) v perninském kostele v roce 1905

na nádraží a v němž byly vybudovány altánky, vodotrysky a další zařízení, jež sloužila k odpočinku perninských občanů. Přímou nad perninskou radnicí byla postavena socha Ježíše Krista, věnovaná otci obou synů Antonu Carlovi Meinlovi. Dnes znovu pěkně opravený park se podle svých zakladatelů nazýval Meinlův park a celé návrší, označované předtím jako Galgenberg (Šibeníční vrch), získalo název Carlshöhe nebo podle Kristovy sochy Christusberg.

Bohatá rodina Meinlů se na konci 19. století zasloužila i o elektrifikaci obce, dala vyzdobit zdejší kostel barevnými okenními vitrážemi a zakoupila pro něj nový zvon. Církvi darovala také misijní kříž a sochu Ježíše stojící u kostela Nejsvětější Trojice. Za své zásluhy o rozvoj Perninku byli v roce 1899 Josef Wilhelm Meinl (1838–1911, nejmladší syn zakladatele firemní dynastie, a jeho synovci Adalbert Prokop a Karl Theodor jmenováni čestnými občany Perninku. Ulice, v níž stávaly jejich továrny, byla pojmenována jako Meinl Gasse (dnes Meinlova ulice). Bylo by možné si jen přát, aby i současné Krušné hory měly víc takových podnikatelů.

Michal Urban
s využitím publikace Bähringer Familien- und Firmenbuch, již sepsal rytíř Adalbert Meinl v roce 1906

Výstavba nové továrny v roce 1907 a budova krátce po uvedení do provozu v roce 1908 (foto laskavě poskytl Josef Grimm z Heimatmuseum v Augsburgu-Göggingenu)

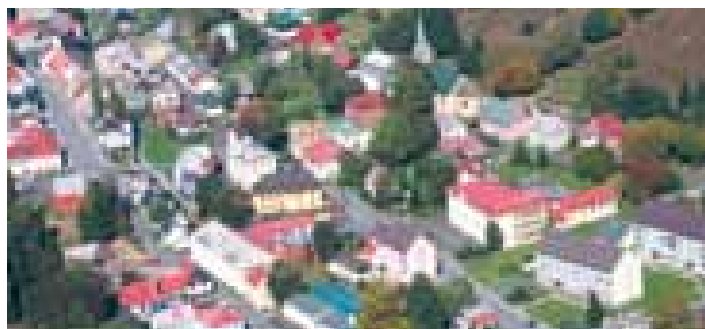

továrny GEC největší budovou v Perninku, po válce pustla a snímek z roku 1965 ji už znázorňuje v žalostném stavu. Někdy krátce po tomto roce byla budova stržena a dnes je na jejím místě nevzhledný volný prostor, který by si zaslou-

Meinlovic továrna ve své době zaměstnávala až polovinu obyvatel Perninku. Kromě toho však příslušníci rodiny prosluli jako významní mecenáši obce. Obzvláště činný byl v tomto ohledu Adalbert Prokop Meinl, který od roku 1899 až do své smrti v roce 1911 působil jako dlouholetý starosta Perninku.

V samém závěru 19. století se pozemek mezi starou Meinlovic továrnou a perninským nádražím proměnil zásluhou bratrů Adalberta Prokopa a Karla Theodora v lesopark, kterým vedly tři cesty

Letecký pohled na Pernink s viditelnou prolukou v místě staré továrny v levém spodním rohu fotografie a světle omítnutou budovou nové továrny na druhé straně ulice (foto Jan Rendek)

Na počátku 20. století dosáhla firma A. Meinl's Erben svého maxima, ještě před smrtí Adalberta Prokopa Meinla založila pobočky ve slovinském Mariboru a v Sibi v Sedmihradsku v dnešním Rumunsku. Její další rozvoj však zabrzdlila první světová válka. Během ní textilní produkce klesla na minimum, místo textilu se vyráběly například i boty ze slámy. Po první světové válce již firma A. Meinl's Erben, jejíž perninskou část vedli synové Adalberta Prokopa Meinla Othmar a Albert Karl, nedokázala navázat na předválečné úspěchy a své místo perninské textilní jedničky uvolnila dalším rychle se rozmáhajícím firmám. K nim patřila zejména firma Franz Bartl (Fraba), zabývající se výrobou ručních i strojových krajků, a firma GEC,

Slavnostní otevření cyklotrasy Stoneman Miriquidi

Hosté naslouchají slavnostnímu projevu

Na druhém nejvyšším vrcholu Krušných hor Fichtelbergu byla 24. května slavnostně otevřena nová cyklostezka pro milovníky horských kol „Stoneman Miriquidi“. Přestřižení pásky a odhalení jedné z informačních tabulí se zúčastnil také saský ministr životního prostředí a zemědělství Frank Kupfer, zemský rada Frank Vogel a samozřejmě zakladatel trasy a profesionální jezdec na horských kolech Roland Stauder. První stezka Stoneman vznikla v Dolomitech. Pro vznik druhé trasy byly vybrány právě naše hory.

V Krušných horách Stoneman Miriquidi spojuje dvě země a devět vrcholů – šest v Sasku a tři v ČR. Trasa má 162 km a bikeri musí překonat

celkové převýšení 4 400 metrů. Start i cíl jsou v saském Oberwiesenthalu. Na každém z vrcholů se nachází mapa další trasy a razítko, kterým si bikeri označí startovní kartu. Ten, kdo se zaregistruje a zvládne celou trasu v průběhu jednoho, dvou nebo tří dnů, pak obdrží odpovídající zlatou, stříbrnou či bronzovou trofej a bude zapsán do „stonemanské“ síně slávy. To, že je Stoneman mezi bikery opravdovou lahůdkou, dosvědčuje i fakt, že pár dní po otevření stezky si zlatou trofej odneslo už více než 60 jezdců.

Slovy Rolanda Staudera: „Stoneman je bikerský zážitek, který začíná snem a končí hluboce prožitou zkušeností.“

text a foto: Rudolf Löffler

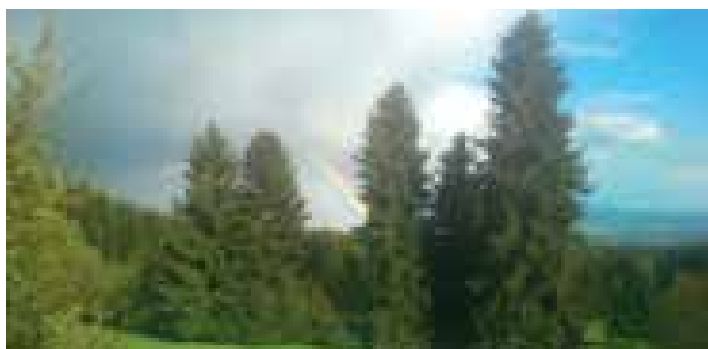

Roland Stauder

Zlatá trofej

Horský běh Merklín – Plešivec

Cestou na vrchol

Třetího ročníku horského běhu z Merklína na Plešivec, který se uskutečnil v sobotu 17. května, se zúčastnilo 40 dospělých včetně veteránů (mužů a žen) a deset závodníků v dětských kategoriích. Závod o dél-

ce 6 400 metrů s výškovým převýšením 478 metrů patřil k těm středně obtížným. Děti běžely na kratších tratích pod Plešivcem – po naučné stezce lemované dřevěnými sochami.

Počasí nám letos nepřálo. V Merklíně mrholilo a na vrcholu Plešivce foukal tak silný vítr, že neumožnil pořadatelům ani postavit nafukovací bránu v cíli. Běžcům aspoň zpestřila pohyb krásnou přírodou barevná duha. Všichni však byli spokojeni jak s dobře připraveným závodem, tak i s občerstvením. Bylinkový čaj připravený zaměstnanci restaurace Plešivec osvěžil každého.

Absolutním vítězem mezi muži se stal veterán Milan Kožak, mezi ženami taktéž veteránka Romana Lubinová, která se svým časem dostala mezi prvních deset běžců v absolutním pořadí. Nejstarším závodníkem byl Manfred Krasa z Chodova, nejvzdálenějším Karel Novák z Bystřice pod Hostýnem.

Poděkování patří organizátorům z LK Abertamy, partnerům závodu, městu Abertamy, obci Merklín, Skiareálu Plešivec a Horskému hotelu Plešivec.

Michal Landiga
foto: Barbora Kučerová

Absolutní vítěz – Milan Kožak

Naučná stezka Děti dětem v Nejdku a kaple v Suché

Na každém zastavení se nachází informační tabule s úkoly

Interaktivní naučná stezka Děti dětem v Nejdku, o jejíž vznik se v letech 2010 až 2012 postaralo občanské sdružení JoN – Jde o Nejdk, se nachází na jižním okraji města, zčásti již na katastru Suché. Má osm zastavení a je zaměřena na oblast Nejdu (rostliny, zvířata, horniny a lidé). Celkově měří 5 km a má převýšení 150 metrů. První zastávka se nachází poblíž místního domova důchodců (Domov se zvláštním režimem Matyáš), po-

slední zastávka je před městským hřbitovem.

Stezka je značena zeleným šikmým pruhem – značkou, jíž se značí všechny naučné stezky, a sice od prvního k poslednímu zastavení. Pro celý okruh lze použít úkolovou hrací kartu, která je k dispozici v hotelu Anna na náměstí v Nejdu. Z hotelu Anna k prvnímu zastavení je cesta značena zelenou turistickou značkou (směr Suchá) a je dlouhá 1 km. Od posledního

První zastavení naučné stezky v den slavnostního otevření (květen 2012)

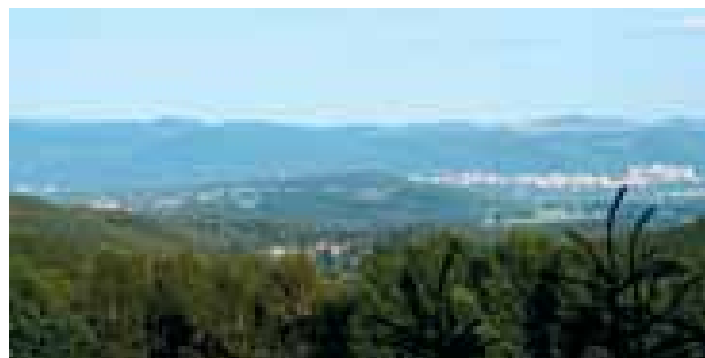

Na čtvrtém zastavení v bývalém kamenolomu

zastavení zpátky na náměstí je to půl kilometru – stačí sejít z kopce dolů a dojít na hlavní cestu, po níž se opět po zelené turistické značce dostaneme do centra.

Stezka není svým terénem náročná. Prochází sice kopcovitou krajinou, ale po vyšlapaných polních a lesních cestách, částečně i po cestě asfaltové. Doporučujeme na ni vyjít ve sportovním oblečení,

na hrací kartu, kterou si můžeme vyzvednout na recepci v hotelu Anna, a to stejně jako doporučené pomůcky. Na hrací kartě je uveden přesný návod, co na kterém stanovišti plnit a vyplnit. Jakmile se při putování stezkou dostaneme k poslednímu (8.) zastavení, odevzdáme vyplněnou hrací kartu zpět v hotelu Anna. Na recepci dostanou účastníci na hrací kartu ra-

Výhled směrem ke Karlovým Varům

v pohodlných botách. Při některých úkolech se můžete i trochu umazat, a proto nechte drahé oblečení raději doma a ustrojte se pro pobyt v přírodě a posezení v trávě.

S sebou doporučujeme vzít svačinu a pití. Trasa se dá bez zastávek projít za hodinu a půl, ovšem při plnění jednotlivých úkolů budou zapotřebí i tři hodiny.

Pro plnění úkolů je nutné si s sebou vzít obyčejnou měkkou tužku, malé kladívko a sekáček (majzlík). Nesmíme zapomenout

zítka a zároveň obdrží na památku malou odměnu.

Obsah interaktivní naučné stezky vytvářely samy děti. Za podpory učitelů kreslily, fotografovaly, sháněly odborné informace a psaly. Děti při plnění jednotlivých úkolů stezky zkouší materiál, hledají, nacházejí souvislosti a objevují. Stezka je vhodná pro školní výukový program předmětů přírodovědy, dějepisu (občanské výchovy) a ekologie, ale i pro rodinné procházky a výlety.

Naučná stezka nabízí spoustu zajímavých míst a krásnou přírodu. U zastavení č. 5, u něž je zabudován posed se zvířátkem, se naskýtá nádherný výhled směrem na Karlovy Vary a Doupovské hory. Je od sud vidět i 27,5 km vzdálený Pustý zámek (928 m n. m.), vrch Hradiště (934 m) či rozhledna Hartenštejn u Bochova (734 m).

U zastavení č. 7 v Suché, které je věnované koním, se nachází pseu-

dogotická kaplička, jejíž vznik sahá do 80. let 19. století. Byla vystavěna v blízkosti hospodářské usedlosti na vyvýšeném břehu venkovského rybníčku, který již v dřívějších dobách sloužil jako místo shromažďování místních lidí k bohoslužbám. Kaple se svým tvarovým výrazem vymyká architektonickému pojetí obdobných sakrálních staveb nejen v tomto regionu, ale i v celém Karlovarském kraji. Kapličky s takto

koncepovaným vstupním průčelím a zvoničkou ve vrcholu se nalézají spíše na území Francie a Itálie.

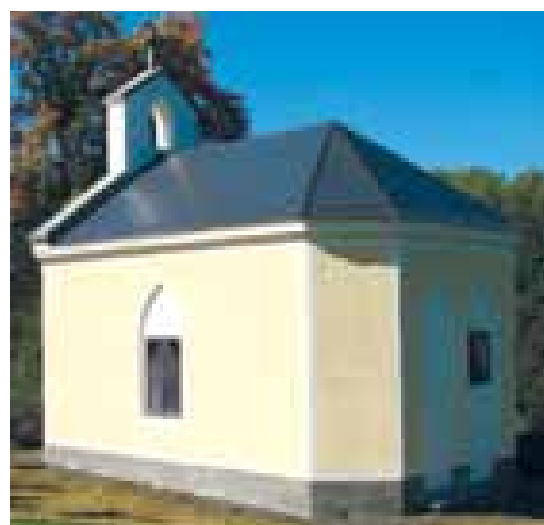
Po roce 1945 nebyla této pozoruhodné kapli věnována náležitá pozornost. Ještě přibližně v 60. či 70. letech 20. století v ní došlo ke stavebním zásahům. Později podléhala pomyslnému zubu času, až byla zachráněna doslova za pět minut dvanáct. V letech 2007 až 2010 se dočkala kompletní rekonstrukce,

celkové náklady na obnovu činily více než 930 tisíc Kč. Kaple, v jejímž interiéru jsou umístěny expozice vztahující se k dějinám Suché a Nejdecka, byla slavnostně otevřena 24. září 2011.

Pavel Andrš, Jarmila Janků
foto: Martin Filounek,
Jarmila a Petr Janků,
Jan Sýkora,
infocentrum Nejdek

Kaple v Suché před rekonstrukcí...

...a po ní

Nové občerstvení u Červené jámy na Hřebečné

Na křižovatce turistických a cyklistických tras u Červené jámy na Přední Hřebečné bylo na zbořeništi bývalé hospody otevřeno nové občerstvení. Červená jáma je svými rozměry (délka 250 m, šířka až 50 m a hloubka až 30 m) největší důlní propadlinou v Čechách. Všichni, kdo se vydají tímto směrem na túru nebo cyklovýlet od Hájenky, Hřebečné či Bludné, se mohou těšit na domácí polévky, koláče nebo opečené klobásky. V nabídce samozřejmě nechybí ani studené a teplé nápoje.

Otevřeno je každý den od 10.00 do 17.00 hodin. Zavřeno pouze v případě velmi nepříznivého počasí. Přijďte posedět do příjemného prostředí v srdci Krušných hor.

Blanka Mozdíková
foto: Lenka Löfflerová

Putování s páterem

Pamětní deska

V neděli 25. května odpoledne se příznivci památky pátera Hahna vydali společně po jeho stopách a na závěr procházky mu v místě jeho dlouholetého hornoblatenského působiště odhalili pamětní desku.

První zastávkou byl Horní mlýn, kde se Johann Adalbert Hahn 14. února 1750 narodil. Jeho otec mlynář patřil k bohatší vrstvě obyvatel tohoto města. Jako syn mlynáře se měl stát také mlynářem. Z dnešního pohledu je překvapivé a úsměvné, že byl již v necelých dvou letech zapsán jako učeň. Zde, v Horním mlýně, strávil své dětství a pravděpodobně navštěvoval místní školu v Horní Blatné. V roce 1761, když mu bylo 11 let, opustil město kvůli studiu na Piaristickém gymnáziu v Ostrově.

Druhé zastavení (nádraží) samozřejmě během života pátera Hahna neexistovalo. Nádraží je ale symbolem cestování, pobytu na cestách a Johann Adalbert Hahn během svého života cestoval dost. Přesněji uplynulo 41 let, než se opět vrátil domů do Horní Blatné. Z pramenů vyplývá, že dobu mezi lety 1761 a 1766 strávil jako student Piaristického gymnázia v Ostrově. Od roku 1767 studoval na Novoměstském gymnáziu v Praze filozofii a v letech 1769–1773 na arcibiskupském semináři (fürsterzbischöflichen Seminar) pražské univerzity. Po vysvěcení nenašel v Praze uplatnění, a proto v letech 1777 až 1779 působil jako kaplan ve Skorotících u Ústí nad Labem. Roku 1779 dostal z pražské konzistoře povolení k tomu, aby mohl na rok odejít do Vídně. Ovšem ani tam nenašel žádné zaměstnání. Těžce onemocněl a musel se jeden a půl roku léčit. V tomto období žil ze svých úspor, ale peníze a potraviny dostával i od svého bratra, který je až do Vídně posílal po povozníkovi z Horní Blatné. Po nevydařeném dobrodružství s hledáním pokladu v lesích poblíž Vídně roku 1782 byl zatčen, a jelikož neměl žádné trvalé bydliště, byl přemístěn do Prahy, kde ho však diecézní soud obvinění zbavil.

V dalších letech až do svého

U nádraží v Horní Blatné

návratu do Horní Blatné vystřídal na výpomoc celou řadu krušnohorských farností. Mezi svými církevními bratry neměl dobrou pověst, uvádí se: „Nechodí na snídaně ani obědy, navštěvuje hospody, opíjí se, zpívá písně nehodné duchovního, hraje karty, nocuje jinde než na faře.“ Z této doby existuje i první zmínka o tom, že má schopnost vyvolat d'ábla, umí citovat Martina Luthera, vytáhnout z misky vojáky, jeleny, zajíce a jiná zvířata, křičet s plnou pusou a obstarat lidem peníze, ovládat umění vyrábět zlato

Na cestě u Horního mlýna

Hahnem

a stříbro. Předpokládá se, že tyto magické schopnosti získal během svého pobytu ve Vídni. Co z toho všeho mělo reálný základ, co byly pomluvy, co smyšlené historky, se asi nikdy nedozvíme vzhledem k lidské fantazii a nánosu času, který od té doby uplynul. Jedno je však jisté, páter Adalbert Hahn byl možná svérázný, ale činný páter po celý svůj život.

Až v jedenapadesáti letech obdržel konečně první trvalé zaměstnání, do něhož nastoupil 24. ledna 1802 v Horní Blatné, a to jako

kaplan v kapli sv. Kříže. Tímto návratem do svého rodiště skončilo po 41 letech jeho putování. Stal se samostatným, i když nikoliv farářem. Jako kaplan musel konat bohoslužby a vykonávat povinnosti katechety. Dostal sice svůj vlastní dům, ale musel žít skromně, například své vysoké holínky nosil povětšinou přes rameno a obouval si je až v místech, kde se podrážky příliš neopotřebovávaly.

Jako kaplan měl mnoho času a navštěvoval církevní slavnosti v okolí. Rád se zdržoval v klášteře na Mariánské. Vzhledem k tomu, že byl nadaný kazatel, vydělával si i kázáními a slavnostní hostina jistě také přišla vhod. Každopádně zastupoval své kolegy z okolí v jejich nepřítomnosti, což je zaznamenáno i v kostelních kronikách.

Další zastávkou byl kaplanův dům. Páter Hahn zde žil od ledna 1802. Chodilo sem za ním mnoho lidí se svými denními starostmi a potřebami, doufaje v pomoc páterových kouzelných schopností, díky nimž vysvětlil i některé loupeže. Páter Hahn svoji víru hájil a často nezapomenutelnými žerty přivedl lidi ke zbožnosti. Mnohokrát pozlobil i své kolegy a protestanty ze sousedního Saska. O tom, že to uměl a stále asi ještě umí i s počasím, dosvědčil i nádherný den

v době naší vycházky. Dne 23. září 1825 zde ve věku 75 let zemřel a 26. září 1825 byl pochován za kaplí sv. Kříže. O jeho smrti se vypráví, že když nastal čas odejít z tohoto světa, přikázal své hospodyně, aby spálila všech jeho 12 tlustých černých knih a ona to s těžkým srdcem udělala. Existuje ovšem i verze, že se tak nestalo, jednu knihu ukryla a duch pátera Hahna ukrytou knihu stále hledá. Z tohoto důvodu není údajně v tomto domě bezpečno ani dnes. Ostatně to mohou potvrdit i jeho současní majitelé.

Kdo má veliké štěstí, může pátera Hahna každých 100 let potkat na hřbitově v Horní Blatné, v blízkosti jeho jediného stálého působiště – kaple sv. Kříže. V září roku 2013 dokonce dal našemu časopisu exkluzivní rozhovor a vznikla jedinečná fotografie. Dá se předpokládat, že do roku 2113 se již nikomu neukáže.

Na poslední zastávce, kapli sv. Kříže, byla páteru Adalbertu Hahnovi odhalena pamětní deska s pozhledáním pana faráře Hrice z Ostrova.

Adalbert Hahn byl a zároveň nebyl člověkem doby, ve které žil a působil. Nepatřil tam, kam patřit měl. Svým chováním, jednáním a myšlením vybočoval z tehdejšího zavedeného společenského spektra. Protože mezi obyčejnými lidmi

Farář Hric světlí pamětní desku

žil, sdílel jejich problémy, radosti i strasti a snažil se jim i díky svým „nadpřirozeným“ schopnostem pomáhat, přetrvala vzpomínka na pátera Adalberta Hahna, krušnohorského Fausta, v lidské paměti až do současnosti.

text: Jiří Kupilík,
Ulrich Möckel
foto: Ulrich Möckel

Kaplanův dům

Výcházka byla prokládána texty z literatury:

z knihy Adalbert Hahn – krušnohorský Faust (nakladatelství Fornica Graphics, 2011) napsané na základě dvou německých knih, a to knihy „Sagen und Schwänke aus dem Erzgebirge“ (Pověsti a šprýmy z Krušných hor) z roku 1925 od dr. Johanna Endta, jež se zprvu zabývá podklady z archivů tehdejší doby a končí sepsanými příběhy, které o páteru Hahnovi vyprávěli obyvatelé této oblasti, a knihy „Pater Hahn – der Faust des Erzgebirges“ (Páter Hahn – Faust Krušných hor) od Alexise Kolba – sbírky vzpomínek na zázračného kaplana, který se v Horní Blatné narodil, 23 let zde působil a v roce 1825 zemřel.

Chaloupky – dříve živá

Německý místopisný název Neuhaus (česky Chaloupky) je poměrně častý a i v Krušných horách se objevuje hned několikrát. Rozlohou nejmenší obec tohoto jména v regionu – Chaloupky u Jelení – ležela až do konce druhé světové války v poetickém údolí říčky Rolavy v nadmořské výšce od 820 do 890 metrů.

Chaloupky ve směru na Rolavu (foto Ateliér Wüst, Abertamy, 1909)

Z jihovýchodu Chaloupky sousedily s obcí Rudné, ze západu s Přebuzí a Rolavou a ze severu pak s Jelením. Ve směru od Rolavy protéká přes Chaloupky říčka Rolava, do níž ústí ze severu Jelení potok (Tannelbach) a z jihu Kellerbach. Jižním cípem obce

vedl dodnes patrný umělý vodní příkop, který odváděl vodu z Rolavy do Rudného k tamním úpravnám rudy. Hlavní spojnici se světem byla silnice z Nových Hamrů přes tzv. Zwiesel, jak místní nazývali odbočku ze státní silnice do Jelení údolím Rolavy přes

Chaloupky do Rolavy a Přebuze. Od přelomu 20. a 30. let minulého století jezdil na této trase linkový autobus z Přebuze do Nejdku. Další silnička vedla z Jelení přes Chaloupky do Rudného. Nejbližší vlakové spojení bylo možné od roku 1899 z nádraží v Nových Hamrech.

Obec byla tak jako v podstatě všechny v okolí založena díky hornictví. Avšak Chaloupky vznikly až počátkem 17. století, a staly se tak poslední založenou hornickou osadou v okolí. První písemné záznamy v matričních knihách o osobách žijících v Chaloupkách (tehdy „Neues Haus“) pocházejí z roku 1684. Podle historických pramenů byla prvním domem v Chaloupkách kovárna, jež nepochybně vznikla u některého z důlních děl. Hornictví zanechalo v krajině okolo Chaloupek nesmazatelné stopy až dodnes. V obci nikdy nebyl kostel.

Chaloupky náležely k farnosti Jelení, takže místní obyvatelé byli také pohřbíváni na tamním hřbitově.

Když i tady došlo k útlumu těžby, museli si místní horníci najít jiné možnosti obživy. A stejně jako v celých Krušných ho-

Pohled na horní část obce kolem roku 1930 (foto Rupert Fuchs)

Rozvaliny parní pily Leopold

obec, nyní oáza klidu

Terasovitá políčka jsou v krajině patrná dodnes

rách si začali vydělávat paličkováním krajek. Dále se živili výrobou perleťových knoflíků, prací v lese, výrobou dřevěného uhlí v milířích nebo šitím rukavic pro rukavičkářské firmy z Abertam. Sbíraly se lesní plodiny, které se pak většinou prodávaly do nedaletkého Saska. V obci se užívali pekař, řezník, krejčí, švec nebo kovář. Později docházelo hodně místních za prací do továren v Nejdku. Jedinou firmou v obci byla parní pila Leopold, jejíž ruiny se nacházejí u cesty směrem na Rolavu.

Místní byli kvůli nedostatku práce v místě nuceni pracovat i v cizině. Mladí muži pracovali většinou na stavbách jako zedníci nebo tesaři, dívky pak v textilním průmyslu v Sasku. Tím rozhodujícím faktorem proto, že se tady

ani po první světové válce neusídlil žádný průmysl, bylo, že v obci nebyl zaveden elektrický proud.

Chaloupky při cestě na Nové Hamry (kolem roku 1930)

Do elektrické sítě byly Chaloupky zapojeny až v roce 1931. Také zemědělství tady hrálo spíše podřadnou roli. Na jižním svahu směrem k Jelení můžeme ještě dnes rozeznat terasy, na nichž se nacházela políčka s obilím nebo bramborami. Vzhledem k nadmořské výšce však byla úroda spíše nejistá. Chovala se hlavně drůbež a kozy, v menší míře pak tažná zvířata jako krávy a koně. Pytláčilo se v říčce Rolavě, která byla bohatá na pstruhy. Člověk se u toho ale nesměl nechat nachytat myslivci nebo lesníky.

V obci byl koloniál se smíšeným zbožím a dvě prodejny potravin. Místní se tak většinou zásobovali nejružnějším zbožím u obchodních cestujících. Zatímco oby-

vatelé sousedních obcí používali k topení hlavně rašelinu, obyvatelé Chaloupek topili pro ně mnohem dostupnějším dřevem. Dvoutřídní budova obecné školy byla postavena mezi lety 1897 a 1898 na křižovatce v centru obce. Zpočátku byla v tomto domě i pošta. I přesto, že obec ležela stranou, nepřišel zkrátka ani kulturní život. V obci bylo pět hospod, jež ovšem příliš nevydělávaly. Ke kulturnímu obohacení přispíval hlavně pěvecký sbor a také divadelní spolek. V severozápadní části obce se nacházelo fotbalové hřiště. Sport byl důležitou náplní volného času místní mládeže. Například lyžování bylo vítanou změnou v často monotónních, těžkou prací zaplněných všedních dnech.

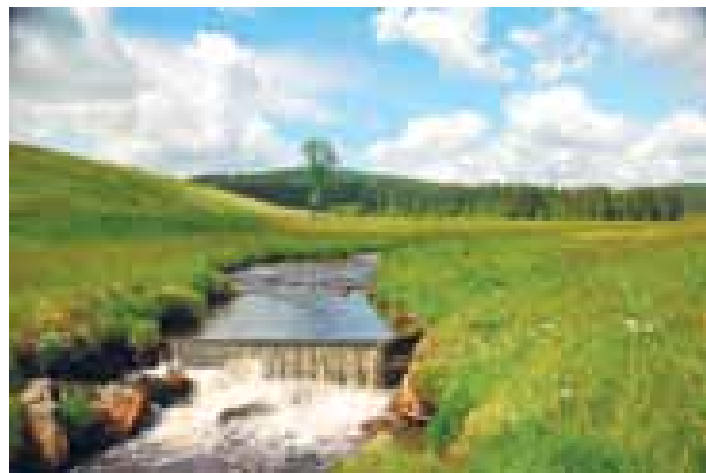

Podlaha jednoho z domů

s odsunem německého obyvatelstva po druhé světové válce. Z písemných pramenů víme, že v roce 1950 tu byly obydleny už jen tři domy, které stály u cesty z Rolavy do Nových Hamrů. Všechny ostatní stavby byly vypleněny, zbourány a stavební materiál částečně transportován pryč. Zklady mnoha domů však najdeme v krajině velmi lehce dodnes.

Ten, kdo chce v dnešní hektické době zažít pár hodin bez hluku civilizace, najde v tomto opuštěném, ale stále poetickém údolí jistě odstup a klid.

**text a foto: Ulrich Möckel
překlad: Lenka Löfflerová**

Říčka Rolava v Chaloupkách

Lesníci z celého Německa

Hans von der Goltz a přednášející Dirk Eisenhower

Ve dnech 15 až 17. května 2014 se konala v Oberwiesenthalu spolková konference Pracovní společnosti pro přírodě blízké lesnictví (ANW Bundestagung). Téma konference bylo „Les budoucnosti s jedlí bělokorou – znovuvnášení, lovecké strategie a vhodné struktury lesa“.

1. den konference: proslovy hostů a odborné referáty

Předseda spolkové ANW Hans von der Goltz přivítal v hotelu Am Fichtelberg v Oberwiesenthalu přes 400 účastníků z Německa i zahraničí, z českého pohledu byla překvapivá i účast ministra zemědělství Franka

Kupfera a hejtmana kraje Krušné hory Franka Vogela. Zvláštní poděkování patřilo předsedovi saské pobočky ANW a vedoucímu lesní správy Eibenstock Stephanu Schusserovi za skvělou organizaci konference.

V úvodu upozornil Hans von der Goltz, že les kromě vlastníků užívá i mnoho různých zájmových skupin, sportovci a turisté, jejichž

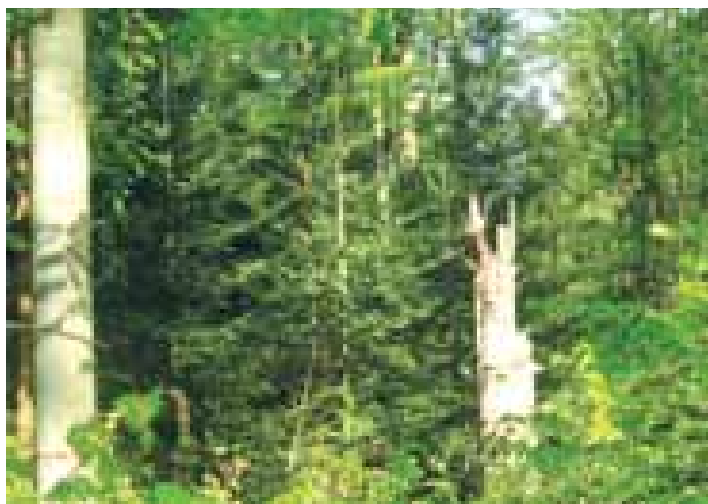
zájmy zejména prosazují regionální politici, ochránci přírody, myslivci, vodohospodáři a mnoho dalších. Zájmy některých skupin jsou však v přímém protikladu a navíc se každá skupina snaží své požadavky na les maximalizovat na úkor ostatních. Úkolem lesníků je tyto požadavky na les korigovat a obhospodařovat les tak, aby pokud možno současně naplňoval

co nejširší spektrum oprávněných požadavků.

ANW je sdružení lesníků, vlastníků lesů a vědců Německa, založené v roce 1950, které spojuje snaha o zodpovědné, trvale udržitelné a přírodě blízké obhospodařování lesa bez využití holin. ANW má samostatné pobočky v jednotlivých spolkových zemích, je součástí Evropské organizace sdružující příznivce přírodě blízkého hospodaření v lesích Pro Silva.

Cíle ANW:

- Celostní pojetí lesa jako trvalého, rozmanitého a dynamického ekosystému.
- Přirozené procesy lesních ekosystémů se využívají k optimalizaci hospodaření.
- Ekonomické cíle stojí v popředí, trvale je jich však možno dosáhnout jen při respektování ekologických zásad.
- Sociální a ochranné funkce lesa jsou plněny podle specifik regionu.
- Různá vývojová stadia lesa jsou zastoupena na jedné ploše, a ne vedle sebe.

Smíšený horský les lépe snáší klimatické extrémy

Stephan Schusser vysvětluje úspěšné strategie lovu

hledali inspiraci v Krušných horách

Porovnání skutečné a optimální tloušťkové struktury porostu

„Les budoucnosti“ zní jako velká výzva, a tou také je. Riziko velkoplošných rozvrátů lesa vzrůstá se stále častějšími extrémními počasí v důsledku klimatické změny. ANW propaguje již mnoho let, částečně proti obecnému trendu, smíšený, strukturálně bohatý les, jako reakci na toto vzrůstající riziko. Hans von der Goltz zdůraznil, že „les budoucnosti“ je les, jenž díky své rozmanitosti a směsi stanovištně odpovídajících dřevin může na vlivy klimatu reagovat daleko více způsoby než stejnověkový les věkových tříd s pouze jednou dřevinou.

V Krušných horách patřily dříve do horského smíšeného lesa smrk, buk a hluboce kořenící jedle. Tato však za posledních 150 let kvůli imisím, upřednostňování stejnověkových smrčín a příliš vysokým stavům spárkaté zvěře z lesních porostů téměř zmizela. Poté ná-

sledovala velkoplošná poškození lesů.

Stephanu Schusserovi a jeho lesníkům se podařilo v posledních dvaceti letech na přibližně 20 000 ha úspěšně vrátit jedli bělokorou do horského smíšeného lesa. Proto se konference ANW konala v Krušných horách – pro poučení, jaké cesty k tomuto úspěchu vedly.

ANW je známá svou praktickou orientací, proto se další referáty týkaly otázek spojených s jedlí bělokorou.

2. a 3. den: exkurze a venkovní ukázky

Osm autobusů a několik mikrobuseů rozevázelo účastníky na jednotlivé exkurzní trasy. Jednotlivé exkurzní body s ukázkami byly zaměřeny vždy na konkrétní dílčí téma. Na každém stanovišti se rozpoutala živá diskuse, bylo za-

jímavé sledovat rozdílný přístup i zkušenosti lesníků z jednotlivých spolkových zemí i zahraničí.

Ukázky postihovaly značnou část lesního provozu od vyvětřování cenných listnáčů přes těžební technologie, způsoby hodnocení úspěšnosti podsadeb, optimální tloušťkovou strukturu lesních porostů až po myslivost.

Velmi často zde bylo zdůrazňováno, že myslivost je tvrdá práce a nedílná součást péče o les, čemuž odpovídá i zdejší systém řízení myslivosti. Honitby se nepronajímají, ale je možno si přímo u lesní správy zakoupit povolenku k lovu, která stojí dohromady pro jelení, srnčí a černou zvěř 432 eur včetně DPH. Na ni lze lovit všechny srnce, kňoury, samičí zvěř a jeleny do 3 kg trofeje bez omezení. Kritéria chovnosti pro jeleny neexistují, kritériem je pouze váha trofeje. Trofeje nad 3 kg stojí (kg x 65 eur + 19 % DPH). Povolenkou se kupuje možnost lovit, nikoliv možnost pevně daného úseku. V některých revírech jsou pevně dané úseky, někde se myslivci musí hlásit revírníkovi. Kdo uloví minimálně pět kusů srnčí nebo jelení zvěře či selat, dostane za každý ulovený kus 5 procent ceny povolenky zpět. Tedy kdo uloví 20 ks zvěře, loví zdarma. Systém funguje velmi dobře, hobbymyslivci musí platit, a úspěšným lovcům se jejich peníze vracejí. Tím existuje motivace k lovu a snižují se stavy zvěře. Navíc si může lovec odkoupit srnčí a jelení zvěřinu nad 10 kg a selata nad 20 kg za 1 euro/kg.

Lesní správa Eibenstock hospodáří na zhruba 20 000 ha lesa, který je rozložen na celkové ploše 400 km² mezi Johanngeorgenstadem (Potůčky na české straně), Bad Reboldsgrünem na západě a Schneebergem a Lössnitz na severu. Roční těžba je zhruba 125 000 m³ dříví. Lesní správa zaměstnává sto osob (technicko-hospodářští pracovníci a lesní dělníci). Již od 50. let 20. století zde opustili holosečný systém hospodaření a snažili se o vnášení jiných dřevin, tato snaha však byla limitovaná příliš vysokými stavy jelení zvěře. Od roku 1990 se místním lesníkům daří stavy zvěře snižovat a úspěšně pracovat na tvorbě smíšeného horského lesa. Od 90. let se zde podařilo vnést jedli do lesních porostů na redukované ploše 1 300 ha.

Povzdechnutí českého účastníka na závěr

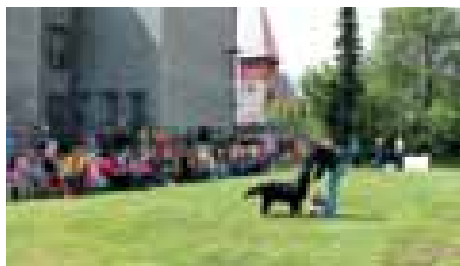
Z podobných akcí vždy odjždím nabit novou energií a s novými inspiracemi, ale tentokrát jsem německým kolegům prostě záviděl, ohromily mě změny, jichž je možné při koordinovaném a plánovaném postupu za pouhých 20 let v lese dosáhnout. Postavení německých lesníků ve společnosti je také nesrovnatelné s českým, ministr zemědělství jednoznačně podporuje lesníky v jejich snahách, saská vláda má schválený plán rozvoje lesů do roku 2060, systém řízení myslivosti vede ke zlepšování stavu lesa, zájmové aktivity v lesích koordinují lesníci. Naproti tomu v Čechách se ministr zemědělství ani neobtěžuje podobných akcí účastnit, státní lesnická politika neexistuje. Myslivost je většinou společností považována za zábavu zbohatlíků a tomu odpovídá i systém jejího řízení. Aktivity zájmových skupin v lesích se často dějí „s politickou podporou“ bez vědomí, natož povolení lesníků. Ti jsou nakonec stavěni před hotovou věc a označováni za „škůdce pokroku“.

text: Karel Picura
foto: pořadatel akce

Zastávka věnovaná škodám zvěří s ukázkou znehodnocení dřeva poškozeného stromu

Oslavy Dne dětí v Horní Blatné a na Božím Daru

Panička s Adélkou

Dětské dny nejsou jen dětskou záležitostí. To samozřejmě platilo i v sobotu 31. května v Horní Blatné. Děti cestou přes všechny svěťadily po pečlivě připravených zastávkách v okolí místní školy provázelo sluníčko. Dobrou náladu podpořilo i vystoupení pejska Adélky s její paničkou, která dětem názorně ukázala, jak se mají k pejskům chovat. Děkujeme všem, kdo s přípravami dětského dne pomáhali, a také všem, kteří se ho zúčastnili.

text a foto: Radka Lehnertová

Už potřeťi mohly nejen božídarské děti oslavit svůj den uprostřed krušnohorské přírody na Ježíškově stezce. K množství stálých atrakcí, po-

lézaček a aktivit přibyla stanoviště s úkoly. Každý ročník má své téma a letošní zima nás jasně inspirovala – v zimě jsme si sportovních radovánek moc neužili, takže to doženeme na počátku léta a uspořádáme zimní olympijské hry.

Olympijský oheň si každý malý závodník zapálil ve Ski areálu Novako, kde rovnou absolvoval i první disciplínu – alpské lyžování. A pak už se svižně pokračovalo po Ježíškově okruhu. Závodů psích spřežení sice nejsou olympijskou disciplínou, ale ke Krušným horám patří. Hokejisté a krasobruslařky byli ve skvělé formě a malí snowboardisté předvedli unikátní výkony – nezaznamenali jsme jediný pád.

S olympijskou pochodní

Biatlon donutil vydat ze sebe maximum a curlingem všichni dovršili své sportovní úsilí. Vyčerpání a spokojení závodníci pak mohli bez výčitek pozítí buřtka v lesním bufetu Krmelec a v příjemném šumu lesa obnovit své síly.

Pomoc dospěláků byla nutná

Po návratu na Boží Dar proběhlo kácení májky, ke kterému patří i legendární představení místního sboru dobrovolných hasičů (SDH).

Děk patří městu Boží Dar, občanskému sdružení Local parks, Ski areálu Novako, občerstvení Krmelec, SDH Boží Dar a hlavně všem dobrovolníkům na stanovištích a dětem, bez nichž by to nešlo!

text a foto: Karolína Pomplová

Když ne na „Božáku“, tak na Islandu

Islandské lyžařské stopy

Po letošní opravdu nevydařené zimě jsme se vydali 1. května s devítičlennou partou Čechů a Slováků na dvanáctidenní lyžařský a poznávací zájezd na Island, kde jsme se zúčastnili Fossavatnsgangan maratonu. Je to druhý nejstarší lyžařský maraton na světě po švédském Vassaloppetu. Letos se jel již 65. ro-

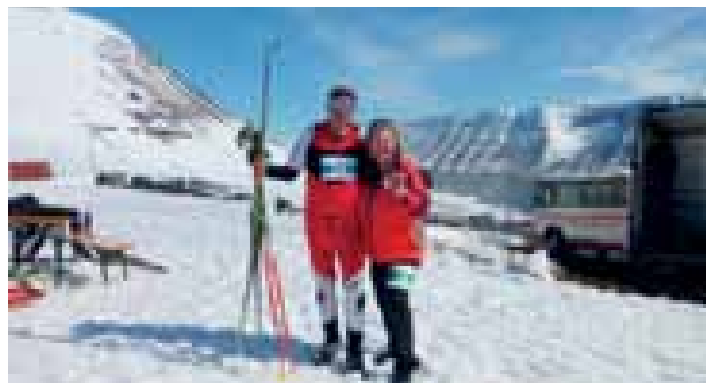
ník v malebném středisku na severu ostrova v Issafjörduru. O Islandu je známo, že je to země ledu, větru a deště, ale nás přivítal krásným slunečným počasím, metrem a půl sněhu a perfektně upravenými stopami.

Vlastní závod je takový skoro rodinný podnik, usiluje o zařazení do Euroloppet. Zúčastnilo se jej

celkem něco přes tři sta závodníků z Evropy, Kanady a USA (hlavně na tratích 50 a 25 km). Pro rodinné příslušníky a děti jsou ještě tratě 10, 5 a 1 km. Organizace byla výborná a po závodě jsme byli pozváni na velkou párty s občerstvením a živou hudbou ve velmi slavnostním duchu.

V místě závodu jsme byli tři dny a potom jsme absolvovali 3 000 km dlouhou okružní jízdu Islandem po fjordech, vodopádech, sopkách a ledovcích s pozorováním velryb a tuleňů a koupáním v teplých lagunách.

zdraví Krušnohorci Helena a Honza Tichý z Božího Daru

Po závodu

Sýr „Trakař“

Blízké léto je ve znamení hojnosti i v Krušných horách a druhová rozmanitost bylin na kvetoucích pastvinách okolo Abertam snad nabízí odpověď na tajemství, v němž je dosud zahalen postup výroby tradičního abertamského sýra. Dnes si uvedeme jinou velmi tradiční recepturu z mléčných produktů horských hospodářství.

Voňavá červnová louka u Abertam (foto Michal Urban)

Své jméno sýr obdržel od trakaře – typického kolečka s loukoťovým kolem, se kterým hospodář vyjížděl pro náklad a někteří obchodníci, někdy hovorově nazývaní „trakaři“, z něj přímo na místě prodávali sýr a jiné zboží. Obzvláště se tento chutný sýr vyráběl a prodával v městě Bockau a jeho okolí, odtud se rozšířil na českou stranu. Některý „trakař“ prý své zboží zavezl na jednokolové káře až na veletrh do Lipska nebo i do Karlových Varů nebo Prahy, neboť i tam byl oblíbený, i když nikoliv v takové míře jako abertamský sýr, na němž si lidé po desetiletí předtím pochutnávali nejen v Lipsku, ale i v celých Čechách.

Ze současné krušnohorské gastronomie sýr „Trakař“ ještě zcela nezmišel. Pozoruhodné je, že v západní části Krušných hor na něj vůbec nenarazíme, v jejich centrální části částečně, ale ve východní části pohoří je rozšířený. Tam je dokonce balen do malých skleniček nebo dóz a nabízen ke konzumaci mimo dům. Tento chutný, výrazný sýr se vyplatí opět více rozšířit jako typickou krušnohorskou specialitu v celých Krušných horách. K tomu zde přikládáme historický recept, jež jsme s pracovním projektovým týmem SOŠ a SOU Nejdek ověřili a můžeme doporučit. Co je třeba?

Na pánvi, v tygliku nebo hrnci rozpustíme 100 g másla (nesmí být hnědé, místo dražšího másla lze použít také 100 ml sladké smetany) a přilijeme přibližně 170 ml světlého piva. Přidáme dva až tři kousky harzského sýra (je podobný olomouckým tvarůžkům) nakrájeného na malé kousičky nebo přimícháme jiný nízkotučný sýr (nesmí mít uvnitř bílé jádro). Při-

dáme ještě camembert, z něhož se okrají povrchová plíseň. Nyní 10 až 15 minut stále mícháme, aby se nic nepřipálilo. Sýr postupně zhoustne, musí se dávat pozor, aby se nevytvářely hrudky. Když je sýr pevný, přidá se trochu piva. Nyní sýr výrazně posolíme, popepříme a přidáme kmín (lze i česnek). Vše ještě dobře promícháme, naplníme do misek nebo skleniček a necháme 24 hodin uležet v lednici. Hmota má být dobře roztíratelná nebo ji můžeme dokonce po vychladnutí krájet na plátky. Sýr „Trakař“ servírujeme například s kroužky cibule k žitnému chlebu nebo jej podáváme k pivu na plátcích chleba potřených vepřovým či husím sádlem – eventuálně můžeme vyzkoušet kombinaci s bílým bylinným likérem. Ověřený recept doporučujeme pro jeho snadné provedení.

Schib(b)öcker-Käse

Seinen Namen bekam dieser Kochkäse vom Schiebbock (eine Art Holz-Schubkarren, kleiner Wagen mit nur einem Rad), mit dem ihn die Handelsleute (mitunter selbst „Schieb-Böcke“ genannt) ausführen und auch gleich von diesem Wagen aus den Käse und andere Erzeugnisse verkaufen. Insbesondere in und um den Ort Bockau, wo der Olitätenhandel eine Hochburg hatte, wurde auch dieser Käse produziert, verkauft und von dort aus auch nach Böhmen vertrieben. Mancher „Schiebböcker“ soll seine Ware auf seinem einradrigen Gefährt bis zur Messe nach Leipzig bzw. nach Karlsbad und Prag gefahren haben, weil auch dort der Käse sehr beliebt war, wenn auch nicht in dem Maße wie der Aberthamer, der schon Jahrzehnte vorher in Leipzig und in ganz Böhmen gern genossen wurde.

In der heutigen Erzgebirgs-Gastronomie ist der Schibböcker-Käse noch nicht ganz verschwunden. Bemerkenswert ist nur, dass er im Westerzgebirge kaum noch, im Obererzgebirge teilweise, aber im Osterzgebirge verbreitet anzutreffen ist. Dort wird er sogar in kleine Gläser oder Dosen abgepackt zum Verzehr für außer Haus angeboten. Es lohnt sich, diesen schmackhaften, kräftigen Käse wieder verstärkt als eine typische erzgebirgische Spezialität in der gesamten Region zu verbreiten. Dazu hier das historische Rezept.

In einer Pfanne, Tiegel oder Topf etwa 100 g Butter schmelzen lassen (darf nicht braun werden), es können aber auch 100 ml süße Sahne statt Butter genommen werden, und etwa 170 ml helles Bier dazu geben. Zwei bis drei Harzer Roller oder andere Magermilchkäse, der innen keinen weißen Kern mehr haben darf, werden in kleine Stücke geschnitten und dazu gegeben. Von einem Camembert-Käse wird der Edelschimmel abgeschnitten, und kleingeschnitten kommt er ebenfalls dazu. Jetzt 10 bis 15 Minuten immerzu rühren, damit nichts anbrennt. Der Käse wird immer dickflüssiger, darauf achten, dass er keine Klumpen mehr bildet. Wenn der Käse zu fest wird, etwas Bier zugeben. Nun den Käse kräftig salzen, pfeffern und Kümmel (und/oder Knoblauch) dazugeben. Alles nochmal gut umrühren, in eine Schüssel oder in Gläser füllen und etwa 24 Stunden im Kühlschrank lagern. Je nach Konsistenz ist er dick-streichfähig oder kann in Scheiben geschnitten werden. Der Schibböcker-Käse wird z. B. mit Zwiebelringen belegt zu Roggenbrot serviert, oder auf mit Schweine- oder Gänseschmalz bestrichene Schwarzbrotsscheiben zum Bier – ev. auch mit einem weißen Kräuterschnaps – gereicht.

podle Gottharda B. Schickera upravil Josef Dvořáček
s realizačním projektovým týmem SOŠ a SOU Nejdek
překlad Petr Svatoň

Příroda ví, co dělá

Květnový mráz v Šindelové

Ač se po letošní zimě nezimě zdálo, že máme co do tepla a vegetace náskok, matka příroda řekla ne a zařizuje to po svém. Nám nezbyvá než se přizpůsobit. Vrtochy počasí v květnu nebraly konce. Několikrát se nám na horách vše zahalovalo do mlhy, mrazu či dokonce sněhu, a to již byla část vegetace v květu. Z pozice pozorovatele fenologické stanice mohu říci, že například třešně zde rozkvétají běžně okolo poloviny května, předloni to bylo 1. května, ale letos už 25. dubna.

Fenologie je věda zabývající se sledováním nástupu jednotlivých fází vegetace ve vztahu k nadmořské výšce. Původně měl Český hydrometeorologický ústav 174 těchto stanic po celé ČR v rozličných místech s různou dobou pozorování (většinou 15 až 145 let). V Evropě jsme byli mezi elitou fenologického pozorování včetně dokonale vyškoleného personálu. Koncem roku 2011 rozhodlo ministerstvo životního prostředí v rámci úsporných škrtů tento obor zredukovat. Ze 174 stanic jich zůstala necelá desítka a stanice v Šindelové provádí tuto činnost dále jen na základě toho, že to dělá zadarmo, a rozhodnutí o dalším provozu padlo až po zvážení specifického zařazení této stanice. Jde o lesní podhorskou až horskou stanici s nemalým zastoupením luk s tím, že v blízkosti žijí

i alergici poměrně závislí na kvalitě odpozorovaných údajů, které pak používá i medicína.

Měsíc květen se stal na začátku svým ochlazením přirozenou brzdou velkého rozpuku vegetace. Obě dvě první dekády byly opravdu velmi chladné. Například 8,4 °C pod bodem mrazu v neděli 4. května znamenalo, že tento den bylo chladnější než po většinu únorových dní. Nepomrzly jen některé květiny pěstované pro parádu místních či chatařů, ale i mnoho ovocných stromů a dokonce i vyrašené buky v lese.

Květen měl mnoho dní s nízkými denními teplotami do 12 °C a také mnoho oblačnosti. To pomohlo náskok vegetace zbrzdit. K chladnému počasí patřily i tolik potřebné srážky. Dobře víme, že od listopadu 2013 do konce března 2014 spadla jen pětina průměrných srážek a někde i méně. Když se přesto podíváme na srážkovou bilanci, vidíme pokrok jen částečný.

U podzemních vod, u nichž byla situace nejhorší (chybělo až 300 litrů vody na m²), se zlepšení v hloubkách pod 5 metrů projevilo jen mírně. Pokles se ovšem zastavil a nárůst je v řádech jednotek procent. U povrchových vod pochopitelně posun nastal a již koncem dubna se dostal k 70 % srážkového úhrnu a obě dekády května opět přesáhly 75 %. Povrchové vody se tak stabilizovaly a vracejí se do normálu, potoky však během května žádný růst hladiny nezaznamenaly. U vegetace se to projevilo tak, že tráva sice vyrostla, ale její hmota je velmi

do 40 %. Prostě tráva reagovala na stav vody a vytvořila takovou rostlinnou hmotu, kterou je schopna současnou vodou uživit.

Na sekaných travnatých plochách zahrad u domů či chat tráva spolehlivě do deseti dnů doroste takové výšky, že je problém trávník udržet v požadované výšce. To je však ošet-

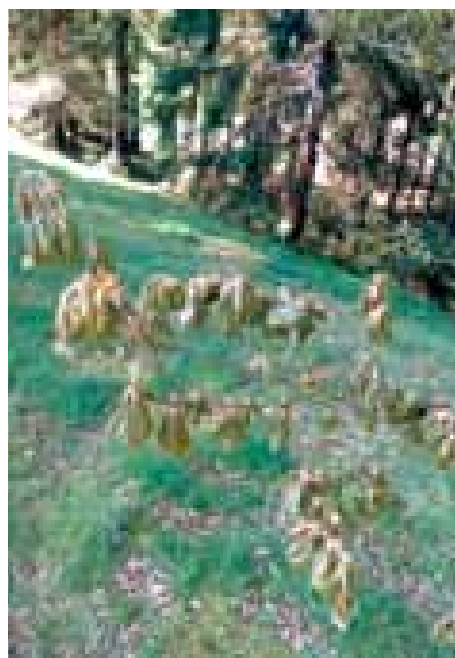

Chudý travní porost

řovaná zeleň, tam se již po první seči tráva nachystala na zcela jinou situaci a růst a její hmotnost je daleko vyšší než na dosud ještě ne-sečených plochách.

Proudění vzduchu má asi od 20. dubna na prosto odlišný charakter než do dubna. Suché bezesrážkové dny vystřídala oblačnost a postupně také přeháňky a bouřky. Takže sucha se již obávat nemusíme. Současná východní až jihovýchodní situace je hodně náchylná na trvalejší srážky zejména ve východních oblastech Česka. Západní Krušnohoří je přece jen v jiné pozici. Návětrí jsou někde jinde, a tím jsou také srážky slabší. Červen by měl být proměnlivý s teplotami mezi 12 až 25 stupni, srážkově normální.

Rudolf Kovařík
foto: Martina Kovaříková

Zmrzlé vyrašené listy buku

různá. Jsou místa, kde dosahuje 75 % předpokládané sklizně, ovšem ve vyšších polohách a na stráních je travní hmota nyní jen od 10

P. S. V seismické části stanice Šindelová byl 24. května v 16.35 hod. zaznamenán otřes půdy o síle 3,8° Richterovy stupnice. Další otřesy s magnitudem až 4,6 pak postihly Chebsko i širší oblast západních Čech 31. května. Šlo dokonce o největší nebo o druhé největší zemětřesení v tomto regionu za posledních sto let.

Yettibike
Půjčovna kol, koloběžek a bike servis Yetti
Nově půjčovna elektrokol Scott
Info a stávající dobí
a servisu na jedle na
www.yettibike.cz
Baží Bar 50
tel. 777 603 229, 777 603 230

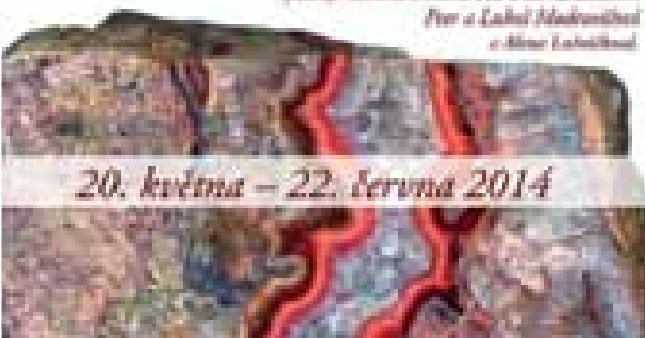
GIANT LEROY SCOTT JAKUB

VÝSTAVA

Skrytá krása MINERÁLŮ

Výstavní společnost Jáchymovsko Per a Lázeň Jáchymovsko
v Jáchymově

20. května – 22. června 2014

Více informací a rezervace vstupenek od 20. května 2014 od 17 hodin
Klášteřínský kostel Zvěstování Panny Marie v Ostruvě

Období prodeje vstupenek: 20. května 2014, 20. května 2014, 20. května 2014, 20. května 2014, 20. května 2014
Vstupné: 10 Kč, 15 Kč, 20 Kč, 25 Kč, 30 Kč, 35 Kč, 40 Kč, 45 Kč, 50 Kč, 55 Kč, 60 Kč, 65 Kč, 70 Kč, 75 Kč, 80 Kč, 85 Kč, 90 Kč, 95 Kč, 100 Kč

SKIAREÁL

Plešivec

3
Otevřeno od prosince 2013
www.skiarealplešivec.cz

12 km sjezdovek, 3 lanové dráhy, 5 vleků, dětský park, 100% zasněžováno,
lyžařská škola, půjčovna, restaurace, apres-ski bar, ski bus...

12 km pistes, 3 ropeways, 5 lifts, children park, 100% artificial snow, ski rent,
ski school, restaurants, apres-ski bar, ski bus, etc.

12 km трасс, 3 подъемника, 5 подьёмников, детский парк,
100% оснежения, горнолыжная школа, прокат лыж, рестораны,
апре-ски бар, лыжный автобус и т. д.

AQUACENTRUM AGRICOLA

JÁCHYMOV

SPORT & RELAX & WELLNESS

Moderní centrum vodních radovánek v srdci Krušných hor
Vás zve k návštěvě.

- krytý bazén 25 m - dětský bazének s vodopádem - Kneippův chodník - tobogán - finská sauna, infrasauna - a parní box - whirlpool	- letní terasa s lehátky - wellness procedury - suché uhlíčitě - a radonové koupele - relaxační masáže - parafinové zábaly - rybičky Garra Rufa	- skupinové lekce Aquafitness /na objednávku/ solná jeskyně - kryokabina - fitness a solárium - kadeřnictví - kavárna
---	---	--

LÁZEŇSKÉ CENTRUM AGRICOLA
T. G. Masaryka 415, 362 51 Jáchymov
tel.: +420 353 836 000
e-mail: agricola@lazenejachymov.cz
www.aquajachymov.cz www.lazenejachymov.cz

Truhlářství Dorazín Abertamy
Vám nabízí
srubový nábytek a dřevostavby z kulatiny

Přijďte se k nám podívat, některé kusy máme skladem
www.truhlarstvi-dorazin.cz

Kontakt:
Sokolská 406, 362 35 Abertamy
Tel.: +420 725 891 545
email: dorazin.truhlarstvi@seznam.cz

LESY JÁCHYMOV
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

**SPRÁVA LESŮ
MĚSTA JÁCHYMOVA**

MYSLIVOST

❖ poplatkový lov jelení zvěře

NÁKUP A PRODEJ DŘEVA

PILAŘSKÁ VÝROBA

❖ certifikované stavební řezivo

❖ paletové přílezy

❖ řezání střešních krovů na zakázku
do délky 10,5 m

❖ pořez na zakázku

MĚSTSKÉ LESY, Mathesiova 209, 362 51 JÁCHYMOV
tel.: **353 811 211**, fax: **353 811 221**

STŘEDISKO PILAŘSKÉHO PROVOZU
Dvořákova 999, tel.: **731 111 784**

K03050

**HORSKÝ STATEK
ABERTAMY s.r.o.**

vás zve k nákupu vlastních farmářských
produktů a výrobků do prodejny
v Abertamech, Perninská 186

Nabízíme
sýry z ovčího, koziho a kravského mléka,
mezi nimiž jsou výrobky oceněné jako
regionální potravina a biopotravina roku,
lahvové vysokotučné kravské mléko, máslo
a také čerstvé hovězí
a jehněčí maso
z vlastního
chovu.

Otevírací doba: Pátek 8-12 a 13-17; Sobota 8-12
Tel.: 602 455 329 / e-mail: vlasta.jerabkova@farmazvirat.cz

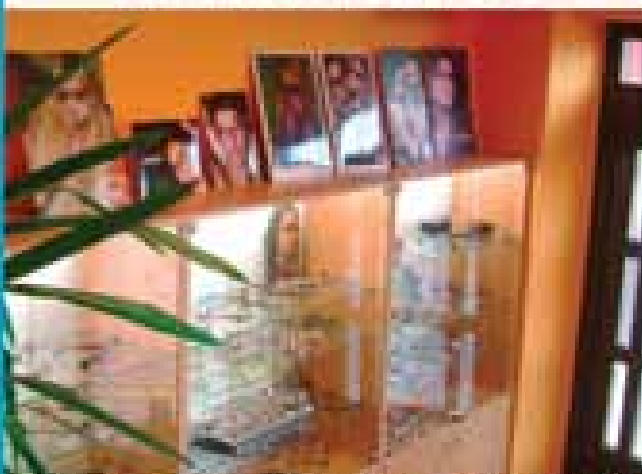
www.ryzovna.cz

**OČNÍ
OPTIKA**
POTUČKY

RYCHLE - LEVNÉ - KVALITNĚ

Pondělí až Neděle 10:00 - 17:00

STŘEDA ZAVŘENO

adresa: Potučky 171 / tel.: +420 351 120/294

pensione

dobrá duše

U kapličky 20
Horní Blatná

- PŘÍJEMNÉ UBYTOVÁNÍ
- Vhodné pro uzavřené společnosti
- Rodinná setkání • oslavy • sportovní soustředění

pensiondobraduse@email.cz
tel.: (+420) 721567295

Firma
FIDRMUC & MODES GbR

www.pendler.cz

POMOC ČESKÝM ZAMĚSTNANCŮM V NĚMECKU
při neznalosti zákona a jazyka

- Daňové poradenství
- Dávky sociálního zabezpečení
- Zdravotní pojištění
- Rodinné dávky
- Přídavky na dítě

Marcela Fidrmucová
+4915775142517

Barbora Modesová
+420607165665
info@pendler.cz

NEMOSTROV

Filozofie poskytování péče:

- Individuální přístup
- Příjemné a klidné prostředí
- Kvalitní péče
- Profesionální a komunikativní personál
- Akreditované a bezpečné zařízení
- 24 hodinový provoz
- Čistota
- Multistandardní a doplňkové služby

**NEMOSTROV LINKA
800 251 251**

www.nemostrov.cz

„Zdraví je vysocecenná věc, která nás spojuje s přírodou a se zdravím.“

+420 353 364 111

ENGADIN

- komfortní rodinné apartmány
- klidné prostředí a nádherná příroda
- vstřícný personál
- dětský koutek
- wifi připojení zdarma
- kamerově hlídané parkoviště
- sauna

Tel.: +420 774 701 505, +420 603 503 979
info@apartmanyengadin.cz
www.apartmanyengadin.cz

ŠKOLA BĚŽECKÉHO LYŽOVÁNÍ

Naučíme Vás klasiku i bruslení!

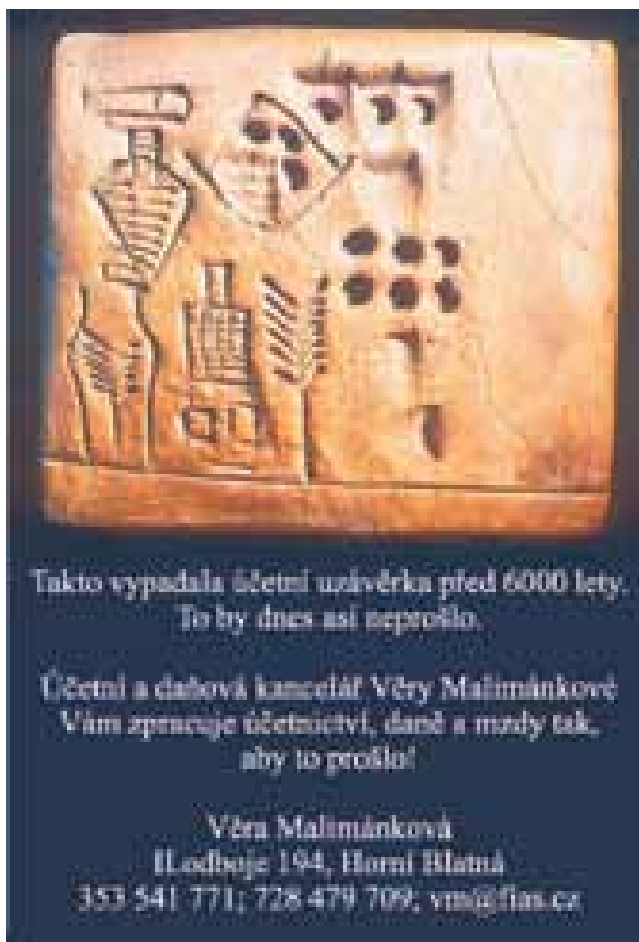
Kontakt:
 Arcál Nováková
 Boží Dar 196
 +420 773 625 402
 school@novako-ski.cz
 www.skola-bezky.cz

Výuka: jednodenní, víkendová, individuální

Darujte pololetní předplatné
MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY - ZÁPAD
 Za 300 Kč každý měsíc
ČERVENEC až PROSINEC
 barevné svědectví z Krušných hor a okolí
 poštou na doručovací adresu v ČR
 Objednávky pro Vaše blízké zašlete:
 herzgebirgeluft@seznam.cz

KRUŠNOHORSKÝ LUFT o.p.s.
 Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Takto vypadala účetní užíverka před 6000 lety.
 To by dnes asi neprošlo.

Účetní a daňová kancelář Věry Malinánkové
 Vám zpracuje účetnictví, daňe a mzdy tak,
 aby to prošlo!

Věra Malinánková
 Iladbuje 194, Horní Blatná
 353 541 771; 728 479 709, vm@ofias.cz

K SEDÁ "O HAVRANA" JÍDLO GHUTNÁ

RESTAURACE BOHEMIA
 HORNÍ BLATNÁ
 • LEVNÉ UBYTOVÁNÍ
 www.pensionbohemia.cz

TRUHLÁRNA KAŠPAR.CZ – NEJSME PLÁTCI DPH
VYRÁBÍ: OKNA, DVEŘE, ZÁRUBNĚ, SCHODY, NÁBYTEK AJ.
MOŽNOST POREZU VLASTNÍ KULATINY
MEINLOVA 188, PERNINK, T-353 892 383 • M-723 331 711